

Yritysmuodon muutos osakeyhtiöksi

Tilineuvojan opas

Sini Villanen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2020

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma

VILLANEN, SINI:
Yritysmuodon muutos osakeyhtiöksi
Tilineuvojan opas

Opinnäytetyö 72 sivua
Marraskuu 2020

Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n Tampereen yksikölle, jonka asiakkaille, eli kauppiasyrittäjille, yritysmuodon muutoksia tarvittaessa toteutetaan. Idea opinnäytetyölle syntyi tarpeesta tehostaa asiakasyritysten yritysmuodon muutosten kartoittamista ja ennakointia. Opinnäytetyössä tarkastellaan muutoksen kannattavuutta toiminimestä ja henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi. Opinnäytetyön tarkoitus oli luoda tilineuvojen käyttöön yritysmuodon muutoksen kannattavuutta käsittelevä opas. Oppaan tavoitteena oli varmistaa, että tilineuvojilla on saatavilla tarvittava ohjeistus aiheesta ja näin tehostaa asiakkaiden yritysmuodon muutosten ennakointia.

Opinnäytetyössä on käyty ensin läpi kauppiasyrittäjillä käytössä olevat yritysmuodot: toiminimi, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö sekä osakeyhtiö. Yritysmuotoja on tarkasteltu hallinnon, yrittäjän vastuun, varojen nostamisen, verotuksen ja verosuunnittelun kannalta. Työssä on hyödynnetty kattavasti ajantasaista kirjallisuutta, luotettavia verkkolähteitä, lakeja sekä Verohallinnon ohjeita. Teoriaosueen jälkeen yritysmuodon muutoksen kannattavuuteen vaikuttavia asioita on tarkasteltu monipuolisesti painottaen päivittäistavarakauppiaan näkökulmaa.

Painavin syy yritysmuodon muuttamiseen ovat sillä mahdollisesti saavutettavat verotukselliset edut. Tärkeimmät yritysmuodon muutoksen kannattavuuteen vaikuttavat asiat ovat yrityksen tulostaso, nettovarallisuus, yrittäjän rahantarve ja yritystoiminnan jatkumisen kesto. Kun yrityksen tulostaso on hyvä ja nettovarallisuutta on saatu kasvatettua, tulisi toimintamuodon muutoksen kannattavuus selvittää. Lisäksi yrittäjän vastuukysymykset, omistuspohjan laajentaminen ja yritystoiminnan lopettamisen ennakointi voivat olla syitä toimintamuodon muuttamiselle. Työn edetessä huomattiin, että yritysmuodon muutoksen kannattavuus on hyvin tapauskohtaista ja tämä seikka toi haastetta yleispätevän oppaan koostamiseen.

Opinnäytetyön pohjalta syntyneeseen oppaaseen on koottu kauppiasyrittäjien näkökulmasta olennaisimmat yritysmuodon muutoksen kannattavuuteen vaikuttavat asiat ja listattu tärkeimmät kriteerit kannattavalle yritysmuodon muutokselle. Lisäksi oppaassa on kerrottu, miten tilineuvojen tulisi seurata näiden kriteerien täyttymistä omissa asiakasyrityksissä. Opasta ei ole liitetty julkiseen raporttiin, mutta sen sisältö on kuvattu opinnäytetyössä.

Asiasanat: yritysmuodon muutos, osakeyhtiö, opas

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

VILLANEN, SINI:
Company Form Transformation to Limited Company
Accountant's Guide

Bachelor's thesis 72 pages
November 2020

The commissioner of this thesis was Tampere office of Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Ltd, which offers accounting services to retail traders. The purpose of this thesis was to produce a guidebook for employees regarding the profitability of corporate form transformation. The objective of the guide was to ensure that the employees had the necessary knowledge about the subject. This way the employees could pay more attention to any signs of beneficial company form transformation of their own clients well in advance.

The theoretical part of the thesis introduced private trader, general partnership, limited partnership and limited company focusing on administration, owner liability, distribution of assets, taxation and tax planning. Theory base was gathered from current literature, reliable web resources, legislation and guides of the Finnish Tax Administration. After the theory part, the topic was examined from different viewpoints emphasising the grocery retailer point of view.

The key reasons to change the company form are the gained tax benefits. The most significant criteria that affect the profitability of the change are company's profit level, net worth, owner's need to distribute assets and business continuity. When the profit level and the net worth have reached an acceptable level, transformation to limited company should be evaluated. In addition, the restriction of the owner liability, expansion of the ownership base and need to anticipate closing down of the business can be reasons to change the form of the company. During the work process, it was found out that the profitability of the change highly depended on the case in question. For that reason creating a comprehensive guidebook proved to be challenging.

The guide brings together the most relevant criteria of profitable corporate form transformation from grocery retailers' standpoint. Furthermore, the guidebook describes how the employees should keep an eye on these criteria of their client companies. The produced guide is private and therefore it is excluded from the published report part of this thesis. However the content is described in the report.

Key words: company form transformation, limited company, guide

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	YRITYSMUODOT	9
2.1	Toiminimi.....	9
2.1.1	Pääpiirteitä	9
2.1.2	Perustaminen ja hallinto	10
2.1.3	Yrittäjän vastuu.....	11
2.1.4	Varojen nostaminen yrityksestä.....	12
2.2	Henkilöyhtiö	12
2.2.1	Pääpiirteitä	12
2.2.2	Perustaminen ja hallinto	13
2.2.3	Yhtiömiesten vastuu	16
2.2.4	Varojen nostaminen yhtiöstä	17
2.3	Osakeyhtiö	18
2.3.1	Pääpiirteitä	18
2.3.2	Perustaminen ja hallinto	18
2.3.3	Osakkaan vastuu.....	21
2.3.4	Varojen jakaminen yhtiöstä	22
3	VEROTUS JA VEROSUUNNITTELU	24
3.1	Verotus.....	24
3.1.1	Verotuksen käsitteet.....	24
3.1.2	Toiminimen verotus	26
3.1.3	Henkilöyhtiön verotus	28
3.1.4	Osakeyhtiön verotus.....	31
3.2	Verosuunnittelu	34
3.2.1	Verosuunnittelu yleisesti.....	34
3.2.2	Toiminimen verosuunnittelu.....	36
3.2.3	Henkilöyhtiön verosuunnittelu.....	38
3.2.4	Osakeyhtiön verosuunnittelu	39
4	KAUPPIASYRITTÄJÄN YRITYSMUODON MUUTOKSEN KANNATTAVUUS.....	42
4.1	Päivittäistavarakauppias -näkökulma	42
4.2	Yritystoiminnan laajentuminen ja lisääntyneet riskit	45
4.3	Hallinto ja byrokratia.....	47
4.4	Varojen nostaminen yrityksestä	49
4.5	Verotus.....	50
4.6	Yritystoiminnan tulevaisuus.....	58

5	OPAS.....	62
5.1	Oppaan suunnittelu ja toteutus	62
5.2	Oppaan rakenne ja sisältö	62
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	65
	LÄHTEET.....	68

LYHENTEET JA TERMIT

AKYL	Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä
ArvL	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta
KPL	Kirjanpitolaki
OYL	Osakeyhtiölaki
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
SVOP	Sijoitettu vapaa oma pääoma
TVL	Tuloverolaki
VTP	Vähittäiskaupan Tilipalvelu

1 JOHDANTO

Ajatus tämän opinnäytetyön aiheeseen lähti ajankohtaisesta asiasta omassa työssäni. Työskentelen Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:ssä kirjanpitäjänä eli tilineuvojana. Omista asiakasyrityksistäni kahdella oli tiedossa yritysmuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi. Lisäksi opinnäytetyötä tehdessäni kahdella muullakin asiakkaallani alettiin suunnitella yritysmuodon muutosta osakeyhtiöksi. Näin opinnäytetyössä mahdollisuuden syventää omaa osaamistani tästä aiheesta. Opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n Tampereen yksikölle.

Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy on Suomen suurin vähittäiskaupan taloushallintoon erikoistunut tilitoimisto, joka tarjoaa palveluitaan Keskon eri toimialoilla ketjuliiketoimintaa harjoittaville yrittäjille. VTP toimii yhdeksässä eri palveluyksikössä Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa. (Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy 2016a.) VTP:n asiakkailleen tarjoamat palvelut kattavat taloushallinnon kaikki osa-alueet. Lakisääteisen kirjanpidon lisäksi saatavilla on palkanlaskentaan, verotukseen, raportointiin ja yhtiöoikeuteen liittyvät palvelut. (Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy 2016b.) Tampereen yksikössä työskentelee kaksitoista tilineuvojaa ja kaksi talousasiantuntijaa.

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat monet asiat. Yritystoiminta aloitetaan usein toiminimenä tai henkilöyhtiönä. Jossain yritystoiminnan vaiheessa eteen tulee usein tilanne, jolloin huomataan, että nykyinen yritysmuoto ei ole enää sopiva ja yritysmuotoa olisi tarve muuttaa. Toimintaa voidaan siirtyä jatkamaan osakeyhtiönä. Yritysmuotoa muuttamalla voidaan saavuttaa monia etuja, mutta toisaalta uusi yritysmuoto voi tuoda eteen myös joitakin negatiivisia asioita. Tässä työssä tarkastellaan yritysmuodon muuttamisen kannattavuutta toiminimestä tai henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi. Kannattavuutta tarkastellaan monipuolisesti etenkin päivittäistavaratoimialalla toimivan yrityksen näkökulmasta. Työn aihe on rajattu yritysmuodon muutoksen ennakkointiin. Työstä on rajattu pois, miten yritysmuodon muutos käytännössä toteutetaan.

Yritysmuodon muutosten toteutukset kuuluvat yksikköemme talousasiantuntijoiden työnkuvaan. Tilineuvojan tehtäviin kuuluu seurata asiakasyritystensä liiketoiminnan kehittymistä ja kyetä tarvittaessa ottamaan esille mahdollinen yritysmuodon muutos osakeyhtiöksi. Aluksi uuden tilineuvojan asiakkaiden seurannasta on vastuussa talousasiantuntija, jonka jälkeen vastuu on pääasiassa tilineuvojalla. Asiakasyritysten seuranta on todettu haastavaksi etenkin uusille tilineuvojille, joilla ei vielä ole vuosien kokemusta tilinpäätöksistä tai syvällistä osaamista verotuksesta. Muutostarpeen ennakointi on keskeistä ja tilineuvojan tulee tunnistaa asiakkaissaan merkit, joiden perusteella toimintamuodon muutoksen kannattavuus olisi tarpeen selvittää. Havaitessaan asiakkaansa olevan potentiaalinen toimimaan osakeyhtiönä tulee tilineuvojan ottaa yhteys talousasiantuntijaan. Yritysmuodon muutosten kartoitusta yksikössämme oli siis tarpeen tehostaa ja tästä syntyi idea oppaalle.

Opinnäytetyön tarkoitus on luoda aloittavalle tilineuvojalle opas, jossa avataan yritysmuodon muutoksen kannattavuuteen vaikuttavia asioita, ja kerrotaan mitä asioita omissa asiakasyrityksissä tulee seurata yritysmuodon muutosta ennakoiden. Opinnäytetyön tavoitteena on oppaan avulla varmistaa, että tilineuvojilla on saatavilla tarvittava ohjeistus yritysmuodon muutosten ennakointia varten. Oppaan tavoite on näin aktivoida tilineuvojat seuraamaan omia asiakkaitaan, jotta vastuu yritysmuodon muutoksista ei jää vain talousasiantuntijoiden vastuulle. Näin mahdollisiin kannattaviin yritysmuodon muutoksiin osataan tarttua hyvissä ajoin. Opinnäytetyön laajaa teoriaosuutta on tarkoitus käyttää oppaan tukena.

2 YRITYSMUODOT

2.1 Toiminimi

2.1.1 Pääpiirteitä

Toiminimiyrittäjä eli yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa toiminimellä liike- tai ammattitoimintaa (Tomperi & Keskinen 2020, 55). Toiminimi ei siis varsinaisesti ole yhtiömuoto vaan luonnollisen henkilön harjoittamaa yritystoimintaa (Rekola-Nieminen 2019). Toiminimestä voidaan käyttää montaa eri nimitystä: yksityisyri-tyt, yksityisliike, liikkeenharjoittaja, ammatinharjoittaja, elinkeinonharjoittaja tai yksityinen elinkeinonharjoittaja. Osa nimistä viittaa yritykseen, osa yrittäjään, mutta silti niillä tarkoitetaan samaa asiaa. Tässä työssä käytetään nimitystä toiminimi. Toiminimestä ei ole olemassa erityislakia kuten henkilöyhtiöistä ja osakeyhtiöstä. Toiminimessä voi toimia yrittäjänä yksin tai puolison kanssa. (Mäkinen 2014, 136.) Toiminimiä oli Suomessa toimivista yrityksistä kesällä 2020 Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan 36,0 % (PRH 2020b). VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista 28,5 % oli toiminimiä syksyllä 2020 (PT Tampere asiakasluettelo 1.9.2020 alkaen).

Puhuttaessa ammatinharjoittajasta tarkoitetaan toiminimiyrittäjää, jonka toiminta on pienimuotoista. Ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan keskeisessä osassa on hänen oma osaamisensa ja ammattitaitonsa, eikä hänellä yleensä ole erillistä liiketilaa. Tyypillisiä ammatinharjoittajia ovat esimerkiksi juristit ja lääkärit. Yksinkertaisimmillaan ammatinharjoittaminen voi olla esimerkiksi käsitöiden tekemistä ja niiden myymistä. (Karttunen ym. 2017, 420.)

Liikkeenharjoittajan toiminta on laajempaa ja tapahtuu liiketoiminnalle tarkoite- tussa erillisessä toimitilassa. Liikkeenharjoittajan elinkeinotoiminnasta käytetään myös nimitystä yksityisliike. Tyypillisiä yksityisliikkeenä toimijoita ovat esimerkiksi parturikampaajat. Raja ammatinharjoittamisen ja liikkeenharjoittamisen välillä ei käytännössä ole aivan yksiselitteinen. Tällä jaolla ei kuitenkaan ole suurta merki- tystä, sillä lainsäädännössä ammatin- ja liikkeenharjoittajat ovat samassa ase- massa. (Karttunen ym. 2017, 420.)

2.1.2 Perustaminen ja hallinto

Toiminimi perustetaan perustamisilmoituksella Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Ilmoitus kaupparekisteriin ei kuitenkaan ole pakollista. On mahdollista ilmoittaa toiminimi vain Verohallinnon rekisteriin. Ilmoitus kaupparekisteriin on kuitenkin tehtävä, jos toiminimellä on elinkeinotoimintaa varten pysyvä toimipaikka eli erillinen liiketila tai jos yrittäjä aikoo palkata palvelukseensa muita henkilöitä kuin aviopuolisonsa, alaikäisiä lapsiaan tai lapsenlapsiaan. Ilmoitus on tehtävä aina, jos tarkoitus on harjoittaa luvanvaraista elinkeinotoimintaa. Jos yrittäjä haluaa suojata valitseman nimen toiminimelleen, täytyy ilmoitus tehdä. (Rekola-Nieminen 2019.)

Toiminimi on yritysmuodoista yksinkertaisin. Se on helpoin ja nopein perustaa ja se on monin tavoin joustavin yritysmuoto. Toiminimi sopii hyvin aloittavalle yrittäjälle ja etenkin pienimuotoiseen yritystoimintaan. Toiminimellä ei ole pakollisia hallintoelimiä, vaan yrittäjä tekee kaikki päätökset itse. Päätöksenteosta ei tarvitse laatia virallisia asiakirjoja. Yrittäjä edustaa itse yritystään.

Toiminimiyrittäjä on yritystoiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitolaissa on määritelty kevennyksiä pienten toiminimien kirjanpidon hoitamiseen. Toiminimen kirjanpito voidaan tehdä yhdenkertaisena, mikäli sekä päättyneeltä tilikaudelta, että sitä edeltäneeltä tilikaudelta seuraavista kohdista täyttyy vain yksi:

- Taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
- Liikevaihto tai vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa
- Palveluksessa keskimäärin 3 henkilöä

Jos kaksi tai kolme kohdista täyttyy, täytyy kirjanpidon olla kahdenkertaista. (KPL 1336/1997.) Käytännössä ammatinharjoittajan toiminta on niin pientä, että hänelle riittää yhdenkertainen kirjanpito.

Tilinpäätös tulee laatia suoriteperusteella. Tilinpäätökseen liittyvät PMA:n (Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista) mukaiset liitetiedot täytyy laatia kuten muissakin yritysmuodoissa. (Rekola-Nieminen 2019.) Tilinpäätöstä ei tarvitse laatia, jos toiminimi määritellään mikroyritykseksi. Toisin sanoen, jos sekä päättyneellä että sitä edeltäneellä tilikaudella seuraavista kohdista ylittyy enintään yksi:

- Taseen loppusumma 350 000 euroa
- Liikevaihto 700 000 euroa
- Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä

Jos, useampi kuin yksi kohdista ylittyy, on tilinpäätös laadittava. (KPL 1336/1997.) Käytännössä tätä mahdollisuutta jättää tilinpäätös laatimatta käytetään suhteellisen vähän. Mikrokokoiset toiminimet laativat yleensä ainakin taseen ja tuloslaskelman, vaikka liitetiedot jätettäisiin laatimatta. (Rekola-Nieminen 2019.) Kirjanpitolaki ei vaadi toiminimiä rekisteröimään tilinpäätöstä Patentti- ja rekisterihallitukseen. Rekisteröinti täytyy tehdä ainoastaan, jos toiminimi määritellään pientä suuremmaksi yritykseksi (KPL 1336/1997). Käytännössä toiminimiyritykset ovat sen verran pieniä, ettei rekisteröintivelvollisuus toteudu.

2.1.3 Yrittäjän vastuu

Toiminimi ei ole erillinen oikeushenkilö kuten esimerkiksi osakeyhtiö. Yrittäjä tekee yritystoimintaa koskevat päätökset omissa nimissään ja vastaa yrityksen velvoitteista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Toiminimen omaisuus eroaa yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta ainoastaan kirjanpidossa. Toiminimen velkoja voidaan periä yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta ja vastaavasti yrittäjän elinkeinotoimintaan kuuluvaa omaisuutta voidaan ulosmitata hänen henkilökohtaisten velkojensa kattamiseen. Elinkeinotoimintaan kuuluva omaisuus ja yrittäjän henkilökohtainen omaisuus katsotaan samaksi varallisuuskokonaisuudeksi. (Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja velkavastuu n.d.)

Vaikka toiminimiyrittäjällä voi olla apunaan yrittäjäpuoliso, on toiminimellä silti vain yksi omistaja. Yrittäjäpuoliso ei siis omista osaa toiminimestä. Yrittäjäpuolisolle voidaan kuitenkin jakaa osa toiminimen verotettavasta tulosta. (Rekola-Nieminen 2019.) Verotuksessa puolisoiksi määritellään aviopuolison lisäksi myös avopuoliso, jos parilla on yhteisiä lapsia (Verohallinto 2016).

2.1.4 Varojen nostaminen yrityksestä

Vaikka toiminimellä on oma y-tunnus, on toiminimi silti käytännössä yrittäjä itse. Tästä johtuen toiminimiyrittäjä ei voi olla työsuhteessa toiminimeen, eikä nauttia samoja työsuhteeseen liittyviä etuuksia kuin henkilöyhtiön tai osakeyhtiön yrittäjä. Toiminimiyrittäjä ei siis voi maksaa itselleen palkkaa, eikä nauttia verovapaista henkilökuntaetuuksista tai veronalaisista luontoiseduista. (Rekola-Nieminen 2019.) Palkkaa ei voida maksaa myöskään yrittäjäpuolisolle eikä alle 14-vuotiaille lapsille (EVL 360/1968).

Koska palkanmaksu yrittäjälle ei ole mahdollista, varat elämiseen otetaan yksityiskäyttöinä. Yksityiskäyttö voi rahan lisäksi tarkoittaa toiminimen myymien hyödykkeiden yksityiskäyttöä. Yksityisotot rahana ja hyödykkeinä kirjataan erikseen kirjanpitoon. (Rekola-Nieminen 2019.) Yrittäjä voi siis verovapaasti nostaa rahaa yrityksen pankkitililtä yksityisottona. Verottomat yksityisotot ovat mahdollisia, koska toiminimiyrittäjä maksaa veroa tilikauden tuloksen perusteella. Tavarahan omaan käyttöön ottamisesta ei mene arvonnlisäveroa 850 euroon asti per vuosi, eli vähäinen tavarahan oma käyttö on toiminimiyrittäjälle verotonta (Verohallinto 2011).

Toiminimi ei ole yrittäjästä erillinen oikeushenkilö kuten yhtiöt. Omistajan ja yrityksen väliset sopimukset eivät ole mahdollisia toiminimessä. Näin ollen toiminimiyrittäjä ei voi lainata yritykselleen rahaa eikä solmia vuokrasuhdetta. Varojen jako korkona tai vuokrana ei ole siis mahdollista.

2.2 Henkilöyhtiö

2.2.1 Pääpiirteitä

Henkilöyhtiöllä tarkoitetaan avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö sopivat erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten yritysmuodoiksi ja sellaista toimintaa varten, joka ei vaadi suurta pääomaa tai laajaa omistajajoukkoa. Henkilöyhtiöiden olennaisin voimavara ovat yhtiömiehet ja heidän osaamisensa. Yhtiömiehiä on oltava vähintään kaksi. Yksin henkilöyhtiötä ei voi

perustaa. Kommandiittiyhtiö eroaa avoimesta yhtiöstä siten, että siinä toimii kahdenlaisia yhtiömiehiä – vastuunalaisia ja äänettämiä. Kommandiittiyhtiössä täytyy olla vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. (Villa 2018, 82–84.) Avoimia yhtiöitä oli Suomessa toimivista yrityksistä kesällä 2020 1,5 % ja kommandiittiyhtiöitä 4,2 % (PRH 2020b). VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista 13,9 % toimi avoimena yhtiönä ja 5,3 % kommandiittiyhtiönä syksyllä 2020 (PT Tampere asiakasluettelo 1.9.2020 alkaen).

AKYL:n (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä) säännösten mukaan avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä kaksi tai useampi henkilö harjoittaa elinkeinotoimintaa yhtiösopimuksen perusteella yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi (AKYL 389/1988). Tämä yhteinen tarkoitus tarkoittaa yleensä voiton tuottamista yhtiömiehille. Henkilöyhtiön toiminnan tarkoitus ei siis tältä osin juuri eroa osakeyhtiön tarkoituksesta. (Villa & Ossa 2017, 33.)

2.2.2 Perustaminen ja hallinto

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät, kun yhtiö rekisteröidään kaupparekisteriin. Perustamisilmoitus on tehtävä ennen elinkeinotoiminnan aloittamista. Yhtiö on rekisteröitävä kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta. Yhtiön perustaminen raukeaa, jos rekisteröintiä ei tehdä määräajan kuluessa. Henkilöyhtiö on oikeuskelpoinen juridinen henkilö, joka voi hankkia itselleen oikeuksia ja velvollisuuksia, olla asianosaisena tuomioistuimessa ja tehdä oikeustoimia myös yhtiömiesten kanssa. Yhtiön oikeuskelpoisuus tulee voimaan, kun yhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Yhtiö siis syntyy ja saa oikeus- ja oikeustoimikelpoisuutensa rekisteröinnillä. (Villa 2018, 93–96.)

Henkilöyhtiön perustaminen lähtee liikkeelle yhtiösopimuksen laatimisella. Yhtiösopimus liitetään perustamisilmoitukseen. Yhtiösopimus on laadittava kirjallisena ja siinä on mainittava vähintään yhtiön toiminimi, kotipaikka, toimiala ja yhtiömiehet. Yhtiösopimuksessa on tarpeellista sopia mm. yhtiön toiminnan sisällöstä ja tarkoituksesta, yhtiön tilikaudesta, yhtiömiesten työnjaosta ja yhtiömiehille jaettavan voiton ja tappion määrittämisestä. Yhtiösopimusta voidaan tarvittaessa muuttaa ja uuden yhtiömiehen ottaminen yhtiöön edellyttää aina yhtiösopimuksen

muuttamista. Lähtökohtaisesti yhtiösopimuksen muuttaminen vaatii aina kaikkien yhtiömiesten hyväksynnän. Yhtiösopimuksessa on kuitenkin mahdollista rajata äänettömät yhtiömiehet tämän päätäntävällän ulkopuolelle. (Villa & Ossa 2017, 49–50, 52–53.) Yhtiömies voi olla luonnollisen henkilön lisäksi myös toinen yritys kuten avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö (Villa 2018, 102).

Yhtiösopimuksessa sovitaan lisäksi yhtiömiesten suoritettavasta yhtiöpanoksesta. Yhtiöpanoksen suuruudesta, laadusta, suoritustavasta ja -ajasta voidaan sopia vapaasti. Yhtiömiesten panokset voivat olla erisuuruisia ja lajisia ja ne voidaan maksaa eri aikana, eli ne on mahdollista suorittaa yhtiötä perustettaessa tai vasta myöhemmin. Yhtiöpanos voi muodostua pääomapanoksen sijoittamisesta yhtiöön, työpanoksesta tai näiden yhdistelmästä seuraavassa kappaleessa esitetyin poikkeuksin. Pääomapanos voi olla sovittu rahasumma tai muuta omaisuutta. Muulla omaisuudella eli apportiomaisuudella tulee olla mitattavissa oleva varallisuusarvo. Apportiomaisuuden käyttäminen pääomapanoksena edellyttää, että siitä on hyötyä yhtiön toiminnalle ja että se on yhtiölle tarpeellinen omaisuus-erä kuten yhtiön toiminnassa käytettävää irtaimistoa tai kiinteistö. (Villa 2018, 155–157.)

Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen panos ei voi olla työsuoritus vaan sen on oltava sovittu rahamäärä tai muu omaisuuspanos. Äänettömän yhtiömiehen sijoittaman panoksen suuruus tulee aina määrittää yhtiösopimuksessa. Panoksen suuruus tulee ilmaista rahamääränä myös silloin, kun kyseessä on apporttipanos. (Villa & Ossa 2017, 24.) Vähimmäissummaa panokselle ei ole asetettu. Kommandiittiyhtiön alkuperäisen tarkoituksen mukaan äänettömät yhtiömiehet on tarkoitettu sijoittajiksi ja vastuunalaiset yhtiömiehet tekijöiksi. Usein äännetön yhtiömies on mukana yhtiössä pienellä pääomapanoksella siitä syystä, että kommandiittiyhtiötä ei voi perustaa yksin. (Mäkinen 2014, 130.)

Henkilöyhtiön hallinnoiminen perustuu yhtiömiesten henkilökohtaiseen sopimiseen ja yhtiösopimuksessa voidaan hyvin vapaasti sopia, miten yhtiön hallinto halutaan järjestää. AKYL:n 2 luvun yhtiön hallintoon liittyvät säännökset ovat pääosin tahdonvaltaisia eli niitä sovelletaan vain, jos yhtiömiehet eivät ole toisin so-

pineet. AKYL:n mukaan jokaisella avoimen yhtiön yhtiömiehellä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisella yhtiömiehellä on oikeus toimia yksin yhtiön puolesta ilman toisten yhtiömiesten myötävaikutusta. Yhtiömiehiä koskevan kielto-oikeuden mukaan yhtiömiehellä on kuitenkin oikeus kieltää toista yhtiömiestä ryhtymästä yksittäiseen toimenpiteeseen. Tämä johtaa käytännössä siihen, että yhtiötä koskevista olennaisista päätöksistä on informoitava toisia yhtiömiehiä ja, että merkittävät päätökset on tehtävä yksimielisesti. Yhtiömiehet voivat myös sopia, että kaikki yhtiöön liittyvät päätökset on tehtävä yksimielisesti. Yhtiömiehet voivat halutesaan rajoittaa yksittäisen yhtiömiehen toimivaltaa ja sopia esimerkiksi yhden yhtiömiehen sulkemisesta kokonaan yhtiön hallinnon ulkopuolelle. Tällöin yhtiömiehellä ei ole myöskään kielto-oikeutta toisten yhtiömiesten toimiin. Äänettömillä yhtiömiehillä ei ole valtuutta hoitaa yhtiön hallinnollisia asioita, ellei yhtiösopimuksessa toisin sovita. (Villa & Ossa 2017, 58,60–63.)

Yksi ratkaisu on, että kullekin yhtiömiehelle jaetaan omat vastuualueet perustuen yhtiömiesten koulutukseen ja kokemukseen. Yksi voi vastata esimerkiksi yhtiön tuotannosta, toinen hallinnosta ja kolmas markkinoinnista. Tällaisessa ratkaisussa oletetaan, että yhtiömiehellä ei ole oikeutta ryhtyä toisen yhtiömiehen vastuulle sovitun tehtävän hoitamiseen. Mahdollista on myös nimittää toimitusjohtaja hoitamaan yhtiön juoksevaa hallintoa. Toimitusjohtajaksi voidaan valita yksi yhtiömiehistä tai ulkopuolinen henkilö. Avoimen yhtiön jokaisella yhtiömiehellä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisilla yhtiömiehillä on oikeus edustaa yhtiötä. Toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä, jos sen on sovittu kuuluvan hänen tehtäviinsä. (Villa & Ossa 2017, 61, 64, 75–76.)

Avointen- ja kommandiittiyhtiöiden on pidettävä aina kahdenkertaista kirjanpitoa ja laadittava tilinpäätös, johon kuuluu tuloslaskelma ja tase liitetietoineen (KPL 1336/1997; AKYL 389/1988). Henkilöyhtiöt eivät lähtökohtaisesti ole velvollisia ilmoittamaan tilinpäätöstä rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallituksen. Rekisteröinti on tehtävä ainoastaan, jos henkilöyhtiön yhtiömiehenä on osakeyhtiö tai, jos henkilöyhtiö määritellään pientä suuremmaksi yritykseksi. (KPL 1336/1997.) Avomet- ja kommandiittiyhtiöt ovat lisäksi tilintarkastusvelvollisia. Tilintarkastajaa ei kuitenkaan tarvitse valita, eikä tilintarkastusta suorittaa, jos päättäneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella täyttyy seuraavista kohdista korkeintaan yksi:

- Taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa
- Palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä (Tilintarkastuslaki 1141/2015.)

2.2.3 Yhtiömiesten vastuu

Henkilöyhtiön keskeinen piirre on, että avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista ja veloista kuin omistaan. Vastuunalainen yhtiö mies vastaa siis yhtiön veloista kaikella henkilökohtaisella omaisuudellaan, eikä vastuu rajoitu sijoitettuun pääomapanokseen. Jos velkaa ei saada perittyä yhtiöltä, se voidaan siis periä yhtiömieheltä. Vastuuta yhtiön velvoitteista ei voida rajata koskemaan vain tiettyjä yhtiön velkoja. Jokainen vastuunalainen yhtiö mies vastaa yhtiön veloista itsensä lisäksi myös toisten yhtiömiesten puolesta. Siten velkoja voidaan periä yhdeltäkin vastuunalaiselta yhtiömieheltä muiden ollessa maksukyvyttömiä. (Villa 2018, 158–159.) Yhtiömiesten henkilökohtainen vastuu yhtiön veloista ei kuitenkaan toimi toisin päin kuten toiminimessä. Yhtiön omaisuutta ei siis voida käyttää yhtiömiehen henkilökohtaisen velan suorittamiseen. Yhtiön varallisuus ja yhtiömiehen varallisuus ovat erilliset. (Henkilöyhtiö ja velkavastuu n.d.)

Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu hänen yhtiöön sijoittamaansa pääomaan. Ääneton yhtiö mies ei vastaa yhtiön veloista kuten vastuunalaiset yhtiömiehet, vaan menettää konkurssitilanteessa ainoastaan sijoittamaansa pääomapanoksen. Äänettömän yhtiömiehen vastuu on samanlainen kuin osakeyhtiön osakkeenomistajalla, joka ei vastaa yhtiön velvoitteista muulla kuin sijoittamallaan summalla. (Villa 2018, 83, 163.)

Velkavastuun takia etenkin vastuunalaisten yhtiömiesten keskinäinen luottamus on tärkeää. Tästä syystä henkilöyhtiön perustavat useimmiten perheenjäsenet. Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988) ei määrittele ylärajaa yhtiömiesten määrälle, mutta käytännössä vastuunalaisia yhtiömiehiä harvoin on montaa.

2.2.4 Varojen nostaminen yhtiöstä

Henkilöyhtiön verotus mahdollistaa sen, että vastuunalaiset yhtiömiehet voivat vapaasti ottaa yhtiön varoja itselleen yksityisottona ilman veroseuraamuksia. Yksityisotto voi olla rahaa tai tavaraa. Yksityisottomahdollisuus ei koske äänettömiä yhtiömiehiä. Yksityisottoja ja sijoituksia seurataan kirjanpidossa yhtiömiehittain omilla tileillään. (Alhola 2019a.) Yksityisottona voidaan ottaa myös yhtiön irtainta omaisuutta, jolloin luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden alkuperäinen hankintahinta tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Yksityisottona voi ottaa myös esimerkiksi kiinteistön tai arvopaperin, jolloin omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen käypä arvo. (Ojala 2017a.) Yhtiömiehille voidaan maksaa palkkaa. Tämä voi olla järkevää varsinkin silloin, jos yhtiömiesten työpanokset poikkeavat merkittävästi toisistaan. Yhtiömies voi lisäksi periä vuokraa yhtiön käyttöön luovuttamistaan tiloista. (Tomperi & Keskinen 2020, 62.)

AKYL:n säännösten mukaan tilikauden voitosta jaetaan ensin yhtiömiesten pääomapanoksille määritetty korko. Jos voitto ei riitä osuuksien täysmääräiseen suorittamiseen, jaetaan voitto pääomapanosten suuruuden mukaisessa suhteessa. Loppuosa voitosta jaetaan yhtiömiehille tasan. Yhtiömiehillä on oikeus nostaa voitto-osuutensa tilinpäätöksen laatimisen jälkeen. Kommandiittiyhtiössä voitosta jaetaan ensin äänettömälle yhtiömiehelle hänen pääomapanokselleen määritetty korko, jonka jälkeen voitto jaetaan vastuunalaisille yhtiömiehille kuten avoimessa yhtiössä. (AKYL 389/1988.) AKYL:n säännöksiä noudatetaan, jos yhtiösopimuksessa ei ole sovittu toisin.

Äänettömälle yhtiömiehelle kuuluva voitto-osuus määritellään yhtiösopimuksessa. Se on yleensä prosenttimääräinen tuotto äänettömän yhtiöpanokselle. Voitto-osuus voidaan myös sopia jaettavaksi puoliksi vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa. Näin voitaisiin menetellä esimerkiksi tilanteessa, jossa puoliset harjoittavat yhdessä liiketoimintaa toisen ollessa vastuunalainen ja toisen äänetön yhtiömies. (Alhola 2019a.)

2.3 Osakeyhtiö

2.3.1 Pääpiirteitä

Osakeyhtiöstä säädetään osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiön omistajia kutsutaan osakkaiksi ja sijoitettua pääomaa osakepääomaksi. Osakkaat saavat sijoittamaansa pääomaa vastaan osakkeita, jotka oikeuttavat voitonjakoon eli osinkoon sekä äänivallan vaikuttaa yhtiön toimintaan. Osakkeet tai osan osakkeista voi halutessaan myydä pois toiselle henkilölle tai yhteisölle. Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi henkilö. Osakeyhtiömuodon alkuperäinen tarkoitus on ollut, että osakkaita on paljon ja näin kerätään suuri pääoma liiketoiminnan rahoittamiseksi. Riittää kuitenkin, että yhtiössä on yksi osakas. Käytännössä suurin osa Suomessa toimivista osakeyhtiöistä on vähimmäisosakepääomalla perustettuja yhden tai kahden hengen yrityksiä. Suuria tai keskisuuria osakeyhtiöitä on vain muutama tuhat. (Mäkinen 2014, 106.)

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Voiton tuottamista tarkastellaan pidemmällä tähtäimellä, eli periaate ei tarkoita vain tilikauden voiton maksimointia. Voiton tuottaminen voi osingon jakamisen lisäksi tarkoittaa mahdollisimman korkeaan osakkeen arvoon pyrkimistä. Osakeyhtiö voi olla yksityinen osakeyhtiö (Oy) tai julkinen osakeyhtiö (Oyj). Julkisen osakeyhtiön osakkeet voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena arvopaperimarkkinoilla. (Tomperi 2019, 75–76.) Suomessa toimivista yrityksistä yksityisiä osakeyhtiöitä oli 42,4 % kesällä 2020 (PRH 2020b). VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista osakeyhtiöitä oli 52,3 % syksyllä 2020 (PT Tampere asiakasluettelo 1.9.2020 alkaen).

2.3.2 Perustaminen ja hallinto

Osakeyhtiön perustamisessa on neljä vaihetta: perustamissopimuksen laatiminen, osakkeiden merkitseminen, osakkeiden maksaminen ja yhtiön rekisteröiminen (Villa 2018, 234). Yhtiön perustamiseksi on laadittava kirjallisena perustamissopimus, jonka kaikki osakkaat allekirjoittavat. Sopimuksessa täytyy mainita seuraavat kohdat:

- Sopimuksen päivämäärä
- Osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
- Osakkeesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta
- Osakkeen maksuaika
- Yhtiön hallituksen jäsenet
- Yhtiön tilintarkastaja

Perustamissopimukseen liitetään yhtiöjärjestys. Yhtiöjärjestyksessä osakkaat voivat määrätä yhtiön toiminnasta ja sopia siihen liittyvistä asioista. Yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava yhtiön toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Muita pakollisia kohtia ei ole. Asioissa, joista ei ole säädetty erikseen yhtiöjärjestyksessä, noudatetaan osakeyhtiölain säännöksiä. Tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. (Tomperi 2017, 76–77.)

Osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, joka syntyy, kun se merkitään kaupparekisteriin. Oikeushenkilöllisyys tarkoittaa, että osakeyhtiöllä on oikeuksia ja velvollisuuksia, joista se voi itse määrätä. Kuten henkilöyhtiöt, on osakeyhtiökin siis oikeus- ja oikeustoimikelpoinen juridinen henkilö, joka voi olla asianosaisena tuomioistuimessa ja tehdä oikeustoimia osakkaidensa kanssa. Osakeyhtiö ilmoitetaan rekisteröitäväksi PRH:n kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Osakkeista maksettava merkintähinta on maksettava yhtiön pankkitilille ennen rekisteröintiä. Maksusta on lähetettävä selvitys, jotta rekisteröinti toteutuu. (Tomperi 2017, 75,78.)

Perustamissopimuksessa voidaan sopia, että joku osakkaista suorittaa maksun merkitsemistään osakkeista muuna omaisuutena kuin rahana. Tällaisen apporttiomaisuuden täytyy olla sellaista omaisuutta, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa. Apporttiomaisuus ei voi olla sitoumus työn tai palvelun suorittamisesta. (Tomperi 2017, 81.)

Osakepääomaan kirjataan maksettu osakkeiden merkintähinta. Perustamissopimuksessa voidaan vaihtoehtoisesti määrätä, että vain osa osakkeiden merkintähinnasta kirjataan osakepääomaan ja loppu sijoitetun vapaan pääoman rahastoon (SVOP). Osakepääoma on sidottua omaa pääomaa ja SVOP nimensä mu-

kaisesti vapaata omaa pääomaa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan osakkeelle määrätä nimellisarvo. Jos nimellisarvo on määrätty, täytyy osakepääomaan merkitä vähintään tämä määrä. Jos merkintähinta on yli nimellisarvon, voidaan ylittävä osa merkitä joko osakepääomaan tai SVOP-rahastoon. Perustamissopimuksessa määrätään, miten menetellään. (Tomperi 2017, 78,80.)

Aikaisemmin yksityiseltä osakeyhtiöltä vaadittiin perustamisvaiheessa 2500 euron vähimmäisosakepääomaa. Vaatimus poistui kesällä 2019. Tästä lähtien osakeyhtiön on voinut halutessaan perustaa ilman osakepääomaa, eli osakkeista ei makseta mitään. Tällöin PRH:lle ei tarvitse toimittaa selvitystä osakkeiden merkintähinnan maksamisesta. Jos osakkeista maksetaan, on jatkossa mahdollista merkitä maksettava määrä eli merkintähinta kokonaan SVOP-rahastoon. (PRH 2019b.)

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön pakollisia hallintoelimiä ovat yhtiökokous ja hallitus. Yhtiöllä voi lisäksi olla hallintoneuvosto ja toimitusjohtaja. Hallintoneuvosto on käytännössä vain suurilla osakeyhtiöillä. Osakkeenomistajat käyttävät päätäntävaltaansa yhtiökokouksessa, jossa yhtiötä koskevat päätökset tehdään äänten enemmistöllä. Jokaisella osakkaalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen. Kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, ellei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty toisin. Yksi osake vastaa siis lähtökohtaisesti yhtä ääntä. Mitä enemmän osakkeenomistaja on sijoittanut yhtiöön, sitä suuremmat valtaoikeudet hänellä on. Osakkeenomistajat voivat tehdä yhtiötä koskevan päätöksen myös pitämättä yhtiökokousta, jos päätöksestä ollaan yksimielisiä. Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi voidaan pitää ylimääräisiä yhtiökokouksia. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Kokouksessa on päätettävä mm. tilinpäätöksen vahvistamisesta, voittovarojen käytämisestä, johdon vastuuvapaudesta sekä hallituksen ja tilintarkastajan valitsemisesta. (OYL 624/2006.)

Hallituksen tehtävä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen jäsenet valitaan yhtiökokouksessa. Jäseniä on valittava yhdestä viiteen, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos jäseniä on vähemmän kuin kolme, on lisäksi valittava ainakin yksi varajäsen. Hallitus päättää

asioista, jotka eivät lain mukaan kuulu nimenomaan yhtiökokouksen päätettäviksi. Hallitus valitsee toimitusjohtajan. (Suomen Yrittäjät 2019.) Hallitus huolehtii yhtiön johtamisen lisäksi yhtiön edustamisesta (Villa 2018, 292). Toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä niissä asioissa, jotka kuuluvat hänen tehtäviinsä (Villa 2018, 304). Pelkkä osakkeiden omistaminen ei siis tuo oikeutta edustaa yhtiötä.

Osakeyhtiön kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen pätee samat velvollisuudet kuin henkilöyhtiöiden kohdalla aikaisemmin todettiin. Osakeyhtiön on pidettävä aina kahdenkertaista kirjanpitoa ja laadittava tilinpäätös, johon kuuluu tuloslaskelma ja tase liitetietoineen (KPL 1336/1997; OYL 624/2006). Myös osakeyhtiöt ovat tilintarkastusvelvollisia. Tilintarkastajaa ei kuitenkaan tarvitse valita, eikä tilintarkastusta suorittaa, jos päättäneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella täyttyy seuraavista kohdista korkeintaan yksi:

- Taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa
- Palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä

(Tilintarkastuslaki 1141/2015.) Osakeyhtiön tilinpäätös täytyy aina ilmoittaa rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukseen (KPL 1336/1997). Tämä tarkoittaa sitä, että osakeyhtiön tilinpäätös on julkista tietoa ja on nähtävissä kaupparekisterissä.

2.3.3 Osakkaan vastuu

Osakeyhtiön keskeisimpiä tunnusmerkkejä on osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista. Osakkeenomistajia ei voi saattaa henkilökohtaiseen vastuuseen yhtiön sitoumuksista, eikä heiltä voi periä suoraa yhtiön velkoja. Tämän johdosta osakkaat voivat sijoittaa varojaan yhtiöön vähäisemmällä riskillä. Osakkeenomistajan riski rajoittuu yhtiöön sijoitetun pääoman määrään. Rajoitettu vastuu ja enemmistöperiaatteella tehtävät päätökset mahdollistavat tehokkaan hallinnon. Päätäntävalta yhtiön asioihin on erityisesti niillä osakkailla, jotka ovat sijoittaneet yhtiöön eniten ja joilla on näin ollen myös eniten hävittävää. (Villa 2018, 222–224.) Kun kyse on pienestä osakeyhtiöstä, yrittäjän vastuu harvoin käytän-

nössä rajoittuu vain hänen sijoittamaansa pääomaan. Yrittäjä joutuu usein takamaan yritystoimintaa varten ottamansa lainan henkilökohtaisesti ja panttaamaan lainan saamiseksi omaisuuttaan.

Osakeyhtiön hallituksen jäsenelle sekä toimitusjohtajalle on laissa säädetty huolellisuusvelvollisuus yhtiötä kohtaan. Johdon on kaikissa toimissaan noudatettava huolellisuutta ja edistettävä yhtiön etua. Yhtiön johtohenkilöiden on toimiessaan huolellisuusvelvoitteen vastaisesti korvattava yhtiölle aiheuttamansa taloudellinen vahinko. Lisäksi yhtiön johto voi joutua henkilökohtaiseen korvausvastuuseen suhteessa muihin kuin yhtiöön, jos se toimimalla osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tuottaa yhtiölle vahinkoa. (Osakeyhtiön hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vastuu n.d.)

2.3.4 Varojen jakaminen yhtiöstä

Osakeyhtiölaki määrittelee mitä varoja osakeyhtiöstä voidaan jakaa ja miten varojenjaon tulee tapahtua. Pääsääntö on, että varoja voidaan jakaa sen verran kuin voittoa on kertynyt. Vaihtoehtoja varojen jakamiseen ovat voitonjako osinkona, varojen jakaminen SVOP-rahastosta, osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä osakeyhtiön purkaminen. Yleisimpiä varojenjakoja ovat voitonjako osinkona ja varojen jakaminen SVOP-rahastosta. (Vilkkumaa 2014, 65.) Osakeyhtiössä työskentelevä osakas voi lisäksi nostaa yhtiöstä palkkaa ja hyödyntää luontoisetuja (Vilkkumaa 2014, 170). Yksityisöt eivät ole osakeyhtiössä mahdollisia kuten toiminimessä ja henkilöyhtiöissä.

Jakokelpoisten varojen määrä lasketaan tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä ja ilmoitetaan tilinpäätöksen liitetiedoissa. Jakokelpoiset varat ovat edellisten tilinpäätösten voitot lisättynä päättyneen tilikauden voitolla. Varojen jakamista suunniteltaessa on huomioitava osakeyhtiön kyky selvitä veloistaan, eli yhtiön maksukyky. Tätä selvitystä kutsutaan maksukykytestiksi. Varoja ei voida jakaa, jos tiedetään yhtiön olevan maksukyvytön tai varojen jakamisen johtavan maksukyvyttömyyteen. (Vilkkumaa 2014, 69.) Maksukykytestillä suojataan ulkopuolisia tahoja, kuten velkojia.

Varojen jakamisen tulee perustua viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Jos osakeyhtiössä on valittava tilintarkastaja, on tilinpäätöksen oltava lisäksi tilintarkastettu. Yhtiökokous vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää varojen jaosta. Yhtiökokous tekee päätöksen hallituksen ehdotuksen perusteella. Yhtiökokous voi myös valtuuttaa hallituksen päättämään varojen jakamisesta. (Vilkkumaa 2014, 70–73.)

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön oma pääoma jakaantuu sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Pääsääntö on, että varoja voidaan jakaa vain vapaasta omasta pääomasta. Osakepääoma on sidottua omaa pääomaa. Sidottuun omaan pääomaan voi lisäksi sisältyä arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto, vararahasto ja ylikurssirahasto. Suurimmassa osassa osakeyhtiöistä näitä rahastoja ei kuitenkaan ole. Muu omasta pääomasta on vapaata omaa pääomaa. Vapaa oma pääoma sisältää tilikauden voiton tai tappion ja edellisten tilikausien voittovarot. Vapaaseen omaan pääomaan voi kuulua sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP), joka sisältää sen osan osakkeiden merkintähinnasta, jota ei ole merkitty osakepääomaan. Osakkeenomistaja voi sijoittaa SVOP-rahastoon rahaa saamatta osakkeita vastineeksi. Osakeyhtiön voittovarot vähenevät, kun yhtiö jakaa osinkoa. Voittovaroja voidaan lisäksi siirtää johonkin yhtiön rahastoon, kuten SVOP-rahastoon. (Vilkkumaa 2014, 25–26.)

Osingonjaon vaatimukset sivuuttaen tehty osakeyhtiön varojen jakaminen osakkeenomistajille on peiteltyä osingonjakoa. Peitellyn osingon saajana voi olla osakkeenomistaja itse tai hänen perheenjäsenensä. Peiteltyä osingonjakoa voi olla esimerkiksi tilanne, jossa osakkeenomistaja saa yhtiöstä ylisuurta palkkaa tai muuta kohtuuttoman suurta rahanarvoista etua, osakkeenomistajan yksityisiä kuluja kirjataan yhtiön kuluksi tai kun osakeyhtiön omaisuutta on osakkeenomistajan yksityiskäytössä ilman luontoisetua. Peitelty osingonjako voi olla kysymyksessä myös silloin, kun osakeyhtiö ostaa jotain osakkeenomistajalta ylihintaan tai myy jotain osakkeenomistajalle alihintaan. (Vilkkumaa 2014, 111.)

3 VEROTUS JA VEROSUUNNITTELU

3.1 Verotus

3.1.1 Verotuksen käsitteet

Luonnollisen henkilön tulot jaetaan pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Tulolajeja on siis kaksi. Verovelvolliselle lasketaan erikseen verotettava tulo pääomatulolle ja ansiotulolle. Pääomatuloa ovat omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuus kerryttää. Pääomatuloa voi olla mm. korkotulo, vuokratulo, jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus, yhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus ja osa osakeyhtiöstä saaduista osingoista. Pääomatulosta maksetaan valtiolle 30 % vero. Yli 30 000 euroa ylittävästä pääomatulosta veroprosentti on 34 %. (Tomperi 2019, 24–25.)

Ansiotulona verotetaan kaikkia muita tuloja, eli niitä, joita ei laissa ole määritelty pääomatuloksi. Ansiotuloja ovat mm. palkkatulot, eläketulot, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus, yhtymän osakkaan tulo-osuuden ansiotulo-osuus ja osakeyhtiöstä saadun osingon ansiotulo-osuus. (Tomperi 2019, 27.) Ansiotuloja verotetaan valtionverotuksessa progressiivisen asteikon mukaan (taulukko 1), minkä lisäksi niistä maksuunpannaan kunnallisvero, kirkollisvero sekä sairausvakuutusmaksu (Ossa 2020, 29). Kunnan tuloveroprosentti vaihtelee kunnittain noin viidestätoista kahteenkymmeneen prosenttiin. Kirkollisveroprosentit vaihtelevat seurakunnittain ja ovat noin 1 % – 2,25 %. (Walden & Leppiniemi 2020, 138.)

TAULUKKO 1. Valtion tuloveroasteikko 2020 (Verohallinto 2019a)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
18 100–27 200	8,00	6,00
27 200–44 800	554,00	17,25
44 800–78 500	3 590,00	21,25
78 500–	10 751,25	31,25

Verovelvollisella voi olla kolmea eri tulolähdettä: elinkeinotoiminnan tulolähde, henkilökohtaisten tulojen tulolähde sekä maatalouden tulolähde. Tulolähdejaon avulla pidetään eri taloudelliset toiminnot erillisinä laskentayksikköinä. Kunkin tulolähteen tulos lasketaan erikseen ja jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi. Verovelvollisen kaikki pääomatulot lasketaan yhteen, eli eri tulolähteistä saadut tulot verotetaan yhdessä. Samoin tehdään ansiotuloille. (Tomperi 2019, 29.) Tulolähteille on omat tuloverolakinsa, jotka määräävät miten tuloa verotetaan. Pääsääntöisesti yrityksellä on vain yksi tulolähde, joka on useimmiten elinkeinotoiminnan tulolähde. Jos yrityksellä on tuloa tai varallisuutta, joka ei liity yrityksen varsinaiseen elinkeinotoimintaan, muodostuu verotuksessa henkilökohtainen tulolähde. (Veronmaksajat 2019.)

Tulolähdejako päätettiin poistaa osakeyhtiöiltä verovuodesta 2020 alkaen. Tämä tarkoittaa, että osakeyhtiöiden henkilökohtaisten tulojen tulolähde poistui, eikä sitä enää eritellä elinkeinotoiminnan tulolähteestä. Muutos ei koske maataloutta, eli maatalouden tulolähde säilyy erillisenä. (Verohallinto 2019b.)

Yksi hyvin olennainen verotuksen käsite on nettovarallisuus johon toiminimen, henkilöyhtiön sekä osakeyhtiön verotus perustuu. Nettovarallisuus lasketaan pitkälti samalla tavalla eri yritysmuodoissa. Varojen arvostamislaki (ArvL 1142/2005) määrittelee yrityksen varojen ja velkojen arvostamisesta. Nettovarallisuus lasketaan taseen varojen ja velkojen erotuksena. Laskentaperusteena käytetään verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuutta.

(ArvL 1142/2005.) Toiminimen ja henkilöyhtiön nettovarallisuuteen lasketaan ai-noastaan elinkeinotoimintaan kuuluva varallisuus.

3.1.2 Toiminimen verotus

Toiminimeä eli yksityistä elinkeinonharjoittajaa, verotetaan luonnollisena henki-lönä hänen kaikkien pääoma- ja ansiotulojensa perusteella. Toiminimi ei siis ole erillinen verovelvollinen. Toiminimen veronalaisten tulojen ja vähennyskeloisten menojen erotuksena saadaan elinkeinotoiminnan tulos. Tämä yrityksestä jaet-tava yritystulo verotetaan yrittäjän tai yrittäjäpuolisoiden tulona. (Tomperi 2019, 31.) Yrityksestä saatavan tulon verottaminen omistajilla tarkoittaa, ettei siinä to-teudu kahdenkertainen verotus kuten osakeyhtiöiden kohdalla. Verotus tapahtuu yhteen kertaan osana yrittäjän tai yrittäjäpuolisoiden verotusta. (Mäkinen 2014, 137.) Toiminimiyrittäjää verotetaan tilikauden tuloksen perusteella, jonka takia yk-sityisöt ovat verovapaita. Veron määrään ei siis vaikuta kuinka paljon tuloksesta yrittäjä nostaa yrityksestä.

Kun kyseessä ovat puoliset, jotka yhdessä harjoittavat elinkeinotoimintaa, jae-taan yritystulon ansiotulo-osuus heille heidän työpanostensa mukaisessa suh-teessa. Työpanokset katsotaan yhtä suuriksi, jos muuta selvitystä ei tehdä. (Kuk-konen & Walden 2014, 22.) Puolisoiden pääomatulo-osuus jaetaan siinä suh-teessa, joka heillä on yritystoiminnan nettovarallisuuteen (Tomperi 2019, 224).

Ennen elinkeinotoiminnan verotettavan tulon jakamista pääomatuloksi ja ansio-tuloksi saadaan siitä tehdä 5 % yrittäjävähennys (Verohallinto 2020e). Elinkei-nonharjoittajan pääomatulo-osuus lasketaan yritystoimintaan kuuluvan nettova-rallisuuden perusteella. Toiminimen nettovarallisuus saadaan vähentämällä yri-tyksen velat yrityksen varoista. Tähän lisätään 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista ennakonpidätyksen alaisista pal-koista. Näin saadaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Elinkeinotulosta pääomatuloa on pääsääntöisesti nettovarallisuudelle laskettu 20 %:n vuotuinen tuotto. Toisin sanoen pääomatulo-osuuden laskentaperuste kerrotaan siis 20 %:lla ja näin saadaan pääomatulon osuus. Loppu elinkeinotulosta verotetaan ansiotulona. (Tomperi 2019, 31.)

Verovelvollisen vaatimuksesta pääomatulo-osuudeksi voidaan katsoa 10 % tuotto. Kolmas vaihtoehto on vaatia koko yritystuloa verotettavaksi ansiotulona. Kolmesta vaihtoehdosta voidaan valita tapa, jolla päädytään pienimpiin veroihin. Mikäli kyseessä on yrittäjäpuolisot, täytyy molempien puolisojen vaatia poikkeusmenettelyä. (Tomperi 2019, 31.) Kuviossa 1 on opinnäytetyön tekijän laatima esimerkki siitä, miten yrityksestä saatava tulo jakautuu pääomatuloksi ja ansiotuloksi.

Toiminimen verotettava tulos yrittäjävähennyksen jälkeen on 50 000€.

Elinkeinotoiminnan varat ovat 200 000€ ja velat 50 000€.

Tilinpäätöstä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetut palkat ovat 30 000€.

Nettovarallisuus:		Pääomatulo-osuuden laskentaperuste:	
Varat	200 000	Nettovarallisuus	150 000
Velat	50 000	30% palkoista	9 000
	<u>150 000</u>		<u>159 000</u>

Pääomatulona on 20%, 10% tai 0% pääomatulon laskentaperusteesta

	20 %	10 %	0 %
Pääomatulona	31 800	15 900	0
Loput ansiotulona	18 200	34 100	50 000

KUVIO 1. Yritystulon jakautuminen pääoma- ja ansiotuloksi

Varoiksi lasketaan vain elinkeinotoimintaan kuuluvat varat, eli verovelvollisen yksityistalouteen kuuluvia varoja ja velkoja ei huomioida. Vaikka taseeseen sisältyisi yksityiskäytössä oleva auto tai asunto, ei niitä lasketa mukaan. Myös taseeseen sisältyvä omaisuus, joka ei kuulu elinkeinotoimintaan, jätetään laskennan ulkopuolelle. Näitä voivat olla esimerkiksi arvopaperit, jotka eivät liity elinkeinotoimintaan. (Tomperi 2019, 31.)

Jos omaisuus on vain osittain elinkeinotoiminnan käytössä, elinkeinotoiminnan käytön osuus ratkaisee, voidaanko omaisuus laskea yrityksen varoihin. Esimerkiksi auto tai asunto voi olla sekä yrityksen käytössä, että yrittäjän yksityisessä käytössä. Jos omaisuus on yli 50 % elinkeinotoiminnan käytössä, kuuluu se elinkeinotoiminnan varoihin. Toisin kuin muissa yritysmuodoissa, toiminimen pankkitilin varoja ei lueta elinkeinotoiminnan varoihin. (Verohallinto 2020a.)

Jos yritys on saanut elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen tai arvopapereiden myynnistä saatua luovutusvoittoa, katsotaan pääomatuloksi tämä määrä. Nettovarallisuuden perusteella laskettavaa pääomatulon määrää ei siis käytetä tämän alittaessa luovutusvoittojen määrän. (Tomperi 2019, 34.)

Toiminimen tilikauden tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tuloksesta seuraavan kymmenen vuoden aikana. Toiminimiyrittäjä voi kuitenkin vaatia tappion vähentämistä osittain tai kokonaan jo sen syntymisvuonna hänen henkilökohtaisessa verotuksessaan, eli siirtää se vähennettäväksi pääomatuloista. Jos yritystoimintaa harjoittavat yrittäjäpuolisot, voidaan elinkeinotoiminnan verovuoden tappio vaatia vähennettäväksi puolisoiden pääomatuloista heidän työpanostensa suhteessa. (Verohallinto 2020b.)

3.1.3 Henkilöyhtiön verotus

Verotuksessa avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä käytetään nimitystä elinkeinoyhtymä. Myös henkilöyhtiön kohdalla verotus tapahtuu vain kerran, eikä siinä toteudu kahdenkertainen verotus kuten osakeyhtiön kohdalla. (Mäkinen 2014, 130, 132.) Yhtiömiehet maksavat veroa tilikauden tuloksen perusteella. Verotus on hyvin samankaltainen kuin toiminimen.

Yhtiömiehen osuus henkilöyhtiön tulosta verotetaan jo tulon syntymishetkellä. Verotukseen ei siis vaikuta nostaako yhtiömies voitto-osuutensa yhtiöstä vai ei. Yhtiömiehen konkreettisesti yhtiöstä nostamat voitto-osuudet eivät ole veronalaisia, eikä verotus näin muodostu kahdenkertaiseksi. (Ojala 2017a.) Yksityisottoja ei siis veroteta.

Myöskään avoimia ja kommandiittiyhtiöitä ei käsitellä erillisinä verovelvollisina. Henkilöyhtiön tulos jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten kesken sillä jakoperusteella, joka heillä on yhtymän tuloon. (Tomperi 2019, 37.) Tulo voidaan jakaa tasan yhtiömiesten kesken, pääomapanosten suhteessa, työpanosten suhteessa tai muulla yhtiösopimuksessa mainitulla perusteella. Edullisin vaihtoehto verotuksellisesti on tasajako, koska silloin ansiotulon progressiivisuus puree vähiten. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen osuus voitosta perustuu panoksen

suuruuteen ja usein yhtiösopimuksessa sovittuun tuottoprosenttiin. (Mäkinen 2014, 132.)

Yhtiömiesten osuus verotettavasta tulosta voi olla pääomatuloa, ansiotuloa tai molempia. Jako ansiotuloihin ja pääomatuloihin tehdään samalla tavalla vastuunalaisten ja äänettömien yhtiömiesten kohdalla. Jos osakkaalla on muita kuin yritystoiminnasta tulevia tuloja, ne lisätään osakkaan pääoma- ja ansiotuloihin. Yhtiömiehenä olevan osakeyhtiön tulo-osuutta ei jaeta pääoma- ja ansiotuloksi, vaan osakeyhtiö maksaa tulosta 20 % yhteisöveron. (Tomperi 2019, 39.)

Yrittäjävähennys koskee myös henkilöyhtiötä (Verohallinto 2018). Kuten toiminimen kohdalla myös henkilöyhtiön yhtiömiehen pääomatulo-osuuteen vaikuttavat yrityksen verovuotta edeltäneen verovuoden nettovarallisuus ja tilinpäätöstä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % näiden maksettujen palkkojen määrästä ja näin saadaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Tämä laskentaperusteen luku jaetaan yhtiömiesten kesken ja yhtiömiehen pääomatuloksi luetaan tästä 20 %. Loppu osuus verotettavasta tulosta on ansiotuloa. (Tomperi 2019, 39–40.) Henkilöyhtiön yhtiömiehillä pääomatuloksi katsotaan aina 20 %, eikä tähän prosenttiin ole mahdollisuutta vaikuttaa kuten toiminimiyrittäjillä (Mäkinen 2014, 138). Kuviossa 2 on opinnäytetyön tekijän laatima esimerkki avoimen yhtiön yhtiömiesten tulon jakautumisesta pääomatuloksi ja ansiotuloksi.

Avoimessa yhtiössä on kaksi yhtiömiestä joiden osuudet yhtiöön ovat yhtä suuret. Yhtiön elinkeinotoiminnan verotettava tulo yrittäjävähennyksen jälkeen on 100 000€. Pääomatulo-osuuden laskentaperusteena olevat varat ovat 500 000€ ja velat 150 000€. Tilinpäätöstä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetut palkat ovat 40 000€.

Yhtiömiesten osuudet verotettavasta tulosta:		Yhtiön nettovarallisuus:	
Yhtiömies A	50 000	Varat	500 000
Yhtiömies B	50 000	Velat	150 000
			350 000

Pääomatulo-osuuden laskentaperuste:

Nettovarallisuus	350 000
30% palkoista	12 000
	362 000

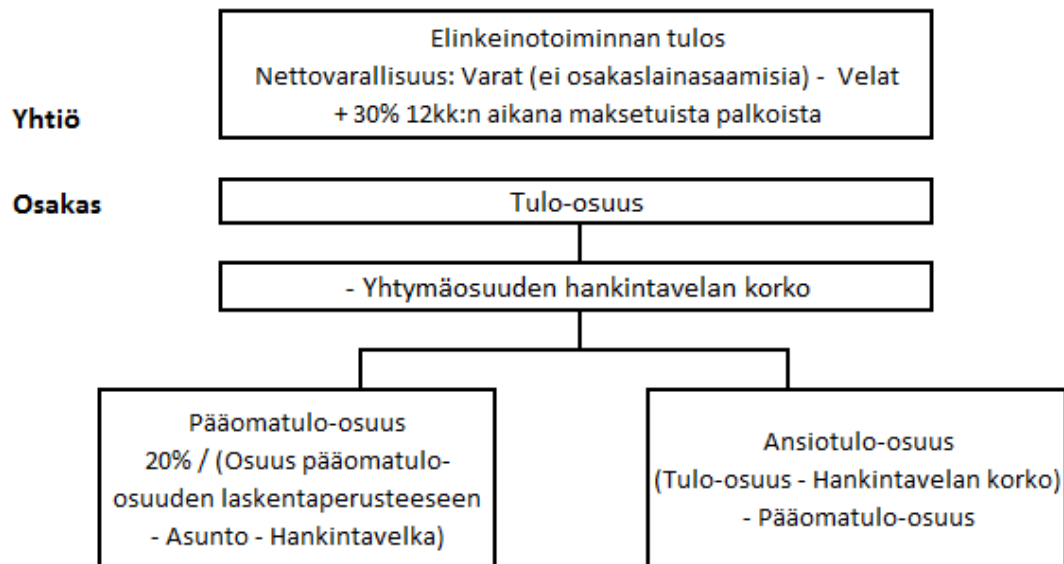
Pääomatulo-osuuden laskentaperuste/ yhtiömies

$$362\,000 / 2 = 181\,000$$

Pääomatuloa 20% laskentaperusteesta	36 200	/ yhtiömies
Loput tulosta on ansiotuloa	13 800	/ yhtiömies

KUVIO 2. Yritystulon jakautuminen pääoma- ja ansiotuloksi avoimessa yhtiössä

Henkilöyhtiön pääomatulo-osuuden laskentaperuste lasketaan siis samoin kuin toiminimen kohdalla. Lisäksi on huomioitava seuraavat kohdat. Jos yhtymän varat sisältävät saamia yhtiömiehiltä, ei näitä huomioida pääomatulo-osuutta laskettaessa. Avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan käytetty korollinen velka vähennetään kyseisen yhtiömiehen osuudesta yrityksen elinkeinotoiminnan varoihin. Kyseisen velan korko vähennetään yhtiömiehen osuudesta yrityksen tuloon ennen tulon jakamista pääoma- ja ansiotuloksi. Luovutusvoittojen kohdalla toimitaan kuten toiminimessä. Luovutusvoittojen ollessa suuremmat kuin nettovarallisuuden ja palkkojen perusteella laskettu pääomatulon osuus, käytetään pääomatulo-osuutena luovutusvoittojen määrää. (Tomperi 2019, 40–42.) Kuvio 3 havainnollistaa miten tulo jakautuu pääoma- ja ansiotuloksi ja miten osakaskohtaiset oikaisut vaikuttavat.

KUVIO 3. Yhtiömiehen verotuksen muodostuminen (Tomperi 2019, 44, muokattu)

Henkilöyhtiön elinkeinotoiminnan tilikauden tappio vähennetään seuraavan kymmenen vuoden aikana elinkeinotoiminnan tuloksesta sitä mukaa kun tuloa syntyy (TVL 1535/1992). Samoin muun kuin elinkeinotulon tappio vähennetään muun toiminnan tulosta seuraavan kymmenen verovuoden aikana (TVL 1535/1992). Jos henkilöyhtiöllä on henkilökohtaisen tulolähteen tappiota, sitä ei voi vähentää elinkeinotoiminnan tulosta eikä toisinpäin. Tappiot vähennetään tulolähteittäin. Henkilöyhtiöiden tilikauden tappioita ei voi siirtää vähennettäväksi yhtiömiesten henkilökohtaisessa verotuksessa kuten toiminimessä on mahdollista.

3.1.4 Osakeyhtiön verotus

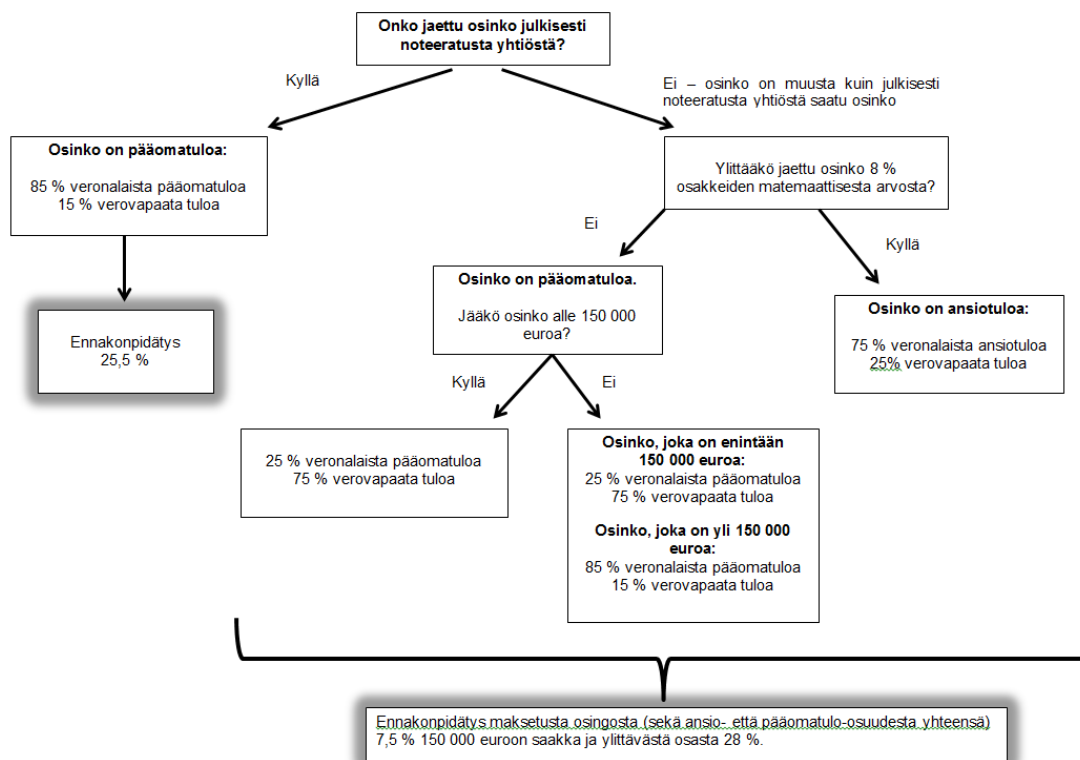
Osakeyhtiötä käsitellään tuloverotuksessa yhteisönä. Osakeyhtiöt ovat itsenäisiä verovelvollisia, eli niiden verotettavasta tulosta määrätään tulovero yhtiölle itselleen. Osakeyhtiö maksaa verotettavasta tulostaan 20 prosenttia yhteisön tuloveroa tulojen määrästä riippumatta. Toisin kuin toiminimiä ja henkilöyhtiöitä, osakeyhtiön osakkaita ei veroteta yhtiön tulosta sen syntymishetkellä, vaan vasta kun he nostavat tuloa osakeyhtiöstä. Osakasta verotetaan yhtiön hänelle jakamasta osingosta. (Ojala 2017b.)

Yhtiön verotus on siis melko yksinkertainen asia, mutta lisäksi on mietittävä, miten osakasta eli osingonsaajaa verotetaan. Osakeyhtiön verotus poikkeaa huomattavasti toiminimen ja henkilöyhtiön verotuksesta, koska sen tulon verotus on osittain kahdenkertaista ja näin ollen monimutkaisempaa. Olennaista on kokonaisverotus, eli yhtiön sekä osakkaan maksama vero yhteensä.

Osinkotulojen verotukseen vaikuttaa, onko osingon saajana kyseessä luonnollinen henkilö vai yhteisö, ja saadaanko osinko julkisesta osakeyhtiöstä vai listaamattomasta yhtiöstä. Tässä työssä keskitytään tarkastelemaan luonnollisen henkilön saaman osinkotulon verotusta listaamattomasta osakeyhtiöstä. Luonnollisen henkilön osinkotulot ovat joko pääomatuloa tai ansiotuloa. (Tomperi 2019, 46.)

Veron määrään vaikuttaa osakkeen matemaattinen arvo ja osinkotulon suuruus. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla yhtiön verovuotta edeltäneen vuoden nettovarallisuus osakkeiden lukumäärällä. Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista sen velat. Osakeyhtiön varat arvostetaan varojen arvostamislain mukaan, eli kuten muidenkin yritysten kohdalla. Laskennassa otetaan huomioon kaikki varat ja velat, myös henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvat. (Tomperi 2019, 46–47.) Vielä vuonna 2019 osakeyhtiötä verotettiin tulolähteittäin. Vuoden 2020 alusta lähtien henkilökohtainen tulolähde poistui, eikä sen tulosta enää lasketa erikseen. Osakeyhtiössä maksetuilla palkoilla ei ole vaikutusta nettovarallisuuteen kuten toiminimissä ja henkilöyhtiöissä.

Osinkojen verotukseen liittyy monta raja-arvoa, jotka määrittävät miten osingon verotus toteutuu (kuvio 4). Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama osinko on 25 % veronalaista pääomatuloa siihen asti kuin osingon määrä vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 8 %:n vuotuista tuottoa. Loput eli 75 % osingosta on verovapaata. Kahdeksan prosentin ylittävistä osingosta 75 % on veronalaista ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa. Näin osinkoja verotetaan kuitenkin vain 150 000 euroon saakka vuodessa. Tämän rajan ylittävistä osingosta 85 % on veronalaista pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. (Tomperi 2019, 48.) 150 000 raja-arvon ylittyminen on kuitenkin melko harvinaista (Ojala 2017b).

KUVIO 4. Osinkotulojen verotus (Verohallinto 2017)

Jos osakeyhtiön varoihin kuuluu asunto, jota yrittäjä on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona, vähennetään asunnon arvo hänen osakkeidensa matemaattisesta arvosta ennen osingon jakamista pääomatuloksi, ansiotuloksi ja verovapaaksi tuloksi. Osakkaan yhtiöstä nostama osakaslaina vähennetään hänen osakkeidensa arvosta, jos hän yksin tai yhdessä perheensä kanssa omistaa vähintään 10 % yhtiön osakkeista tai hänellä on vastaava osuus yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (Tomperi 2019, 55.)

Osakeyhtiön on toimitettava ennakonpidätys luonnolliselle henkilölle jakamastaan osingosta. Listaamattoman yhtiön jakaman osingon ennakonpidätys on 7,5 prosenttia 150 000 euroon asti ja 28 prosenttia tämän ylittävältä osalta. (Verohallinto 2017.)

Varojen jakaminen SVOP-rahastosta verotetaan pääsäännön mukaan osinkona. Poikkeussäännön mukaan sitä voidaan käsitellä veronalaisena luovutuksena. Jotta varojenjako SVOP-rahastosta voidaan pitää veronalaisena luovutuksena, täytyy kyseessä olla palautus samalle henkilölle, joka sijoitukseen rahastoon on tehnyt. Lisäksi sijoituksen tekemisestä varoja jaettaessa tulee olla enintään kym-

menen vuotta. Edellytysten täyttymisestä tulee esittää luotettava selvitys. (Verohallinto 2020d.) Käytännössä pyritään poikkeussääntöön, eli varojenjaon tulkitsemiseen luovutuksena. Yhden henkilön yrityksessä on helppo osoittaa, että palautuksen saaja on rahat aikoinaan sijoittanut.

Kuten taulukosta 2 nähdään, verotetaan osakeyhtiön eri varojennostoja eri tavalla yhtiön ja yrittäjän näkökulmasta. Palkka, korko ja vuokra yrittäjälle ovat yhtiölle vähennyskelpoisia ja yrittäjälle veronalaisia. Näihin kohdistuu siis vain yhdenkertainen verotus yrittäjällä. Palkka on aina ansiotuloa ja korko sekä vuokra pääomatuloa. Osinko sen sijaan on varojenjako ja yhtiölle vähennyskelpoton. Osingonjakoon kohdistuu siis osittain kahdenkertainen verotus, koska ensin yhtiö maksaa tulosta 20 % veron ja sen jälkeen yrittäjä maksaa veron osingosta. Osinko voidaan verottaa 25 % pääomatulona eli verohuojennettuna osinkona, 85 % asti pääomatulona eli pääomatulo-osinkona tai 75 % asti ansiotulona eli ansiotulo-osinkona.

TAULUKKO 2. Osakeyhtiön varojenjaketavat (Alhola 2018, muokattu)

	Palkka	Osinko	Korko	Vuokra
YHTIÖ	<i>Vähennyskelpoinen</i>	<i>Vähennyskeltoton</i>	<i>Vähennyskelpoinen</i>	<i>Vähennyskelpoinen</i>
YRITTÄJÄ	<i>Veronalainen</i>	<i>Veronalainen</i>	<i>Veronalainen</i>	<i>Veronalainen</i>
	Ansiotulo 100%	Pääomatulo 25%	Pääomatulo 100%	Pääomatulo 100%
		Pääomatulo 85%		
		Ansiotulo 75%		

3.2 Verosuunnittelu

3.2.1 Verosuunnittelu yleisesti

Verosuunnittelun tarkoituksena on esittää verojen vaikutus yrityksen eri aikavälejä koskeviin suunnitelmiin ja ennakoida verotuksellisesti edullisia toimintavaihtoehtoja. Verosuunnittelulla pyritään myös estämään verohaittojen ja hallitsemattomien verotustilanteiden syntyminen. Suomessa kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus kytkeytyvät toisiinsa monin tavoin. Tästä johtuen tilinpäätössuunnittelu liittyy olennaisesti verosuunnitteluun. (Walden & Leppiniemi 2020, 16.) Yrityksen verosuunnittelu voidaan jakaa pitkän aikavälin strategiseen verosuunnitteluun ja

käytännönläheiseen operatiiviseen verosuunnitteluun. Yritysmuodon muuttaminen on strategisen tason verosuunnittelua. (Vilkkumaa 2014, 187–189.) Yksinkertaisimmillaan voidaan todeta verosuunnittelun tavoitteen olevan maksettavaksi tulevien verojen minimointi. Ei kuitenkaan riitä, että pyritään vain yhden tilikauden verojen minimointiin, vaan suunnittelua täytyy tehdä pidemmällä tähtäimellä.

Verotettavaa tuloa muuttamalla voidaan vaikuttaa, kuinka paljon veroa maksettavaksi tulee. Ennenaikaisilla kulukirjauksilla voidaan pienentää tilikauden tulosta ja lykätä verojen maksua myöhempään ajankohtaan. Jos elinkeinoverolain mukaiset enimmäispoistot ovat suuremmat kuin kirjanpidon suunnitelmalliset poistot, voi yritys tehdä erotuksen suuruisen ylipoiston. Poistot pyritään yleensä tekemään mahdollisimman suurina. (Tomperi 2019, 207, 220.)

Luonnollisella henkilöllä voi olla sekä ansiotuloja, että pääomatuloja. Yrityksestä saatava tulo pyritään jakamaan ansiotuloksi ja pääomatuloksi verotuksellisesti edullisemmalla mahdollisella tavalla. Erityisesti toiminimessä ja henkilöyhtiössä tämän jaon suunnittelu on olennainen osa verosuunnittelua. Henkilöyhtiössä ja osakeyhtiössä ansiotuloa yrittäjälle saadaan maksamalla palkkaa. Toiminimessä yrittäjällä on mahdollisuus valita pääomatulo-osuudeksi 20 %, 10 % tai 0 % ja vaikuttaa näin siihen, kuinka paljon tuloista verotetaan ansiotulona. Ansiotulojen ja pääomatulojen keskinäiseen edullisuusjärjestykseen vaikuttavat muun muassa yritystulon suuruus, nettovarallisuuden ja maksettujen palkkojen määrä sekä yrittäjän muut kuin yritystoiminnasta saatavat tulot (Tomperi 2019, 34). Verosuunnittelu on aina tapauskohtaista ja siihen vaikuttavat monet asiat. Lopputulokseen vaikuttaa myös yrittäjän kunnallisveroprosentin ja mahdollisen kirkollisveroprosentin suuruus (Tomperi 2019, 34).

Nettovarallisuuden kasvattaminen on verotuksellisesti kannattavaa kaikissa yritysmuodoissa. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa muun muassa jättämällä voittovaroja nostamatta. Osakeyhtiössä nettovarallisuuden kasvattaminen johtaa suurempaan kevyesti verotettavaan osinkoon. Toiminimessä ja henkilöyhtiöissä isompi nettovarallisuus johtaa isompaan pääomatulo-osuuteen. Pääomatulona verotettavan tulo-osuuden määrään kasvattaminen on usein kannattavaa (Walden & Leppiniemi 2020, 51). Pääomatulo on 30 % 30 000 euroon asti ja ylittävältä

osalta 34 %. Se ei ole progressiivista kuten ansiotulo. Toisaalta, jos yrityksen tulos on pieni voi olla kannattavaa lisätä ansiotulona verotettavan osuuden määrää, sillä pieni ansiotulo on edullista.

Ansiotuloista tehdään erilaisia vähennyksiä verotuksessa. Osan vähennyksistä kuten ansiotulovähennyksen ja työtulovähennyksen Verohallinto tekee automaattisesti. Osaa vähennyksistä kuten matkakustannuksia ja tulonhankkimismenoja pitää itse vaatia vähennettäväksi. (Veronmaksajat 2019.) Ansiotuloja kannattaa aina olla sen verran, että näitä vähennyksiä on mahdollista hyödyntää.

3.2.2 Toiminimen verosuunnittelu

Toiminimiyrittäjä ei voi maksaa itselleen palkkaa, joten palkanmaksulla ei voida vaikuttaa saatavan ansiotulon määrään. Sen sijaan toiminimiyrittäjällä on mahdollisuus valita, haluaako hän tulostaan nolla, kymmenen vai kaksikymmentä prosenttia verotettavaksi pääomatulona. Näin ansiotulona verotettavaa osuutta voidaan kasvattaa. Rekola-Niemisen (2019) mukaan toiminimiyrittäjien tulot ovat usein niin pieniä, ettei pääomatulo ole heille edullista. Näin asia voikin olla pienien toiminimien kohdalla, mutta laajemman liiketoiminnan, kuten toiminimellä toimivien päivittäistavarakauppiaiden, kannattaa pääsääntöisesti valita oletus 20 % verotettavaksi pääomatulona. Ansiotulona verotettavaa osuutta kannattaa kasvattaa siis vain, kun yritystoiminnan tulot ovat pienet.

Yleensä on siis kannattavaa pyrkiä lisäämään pääomatulo-osuuden määrää. Pääomatulona verotettavaa osuutta voidaan lisätä nettovarallisuutta kasvattamalla. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa sijoittamalla varoja yhtiöön. Toiminimeen ei kuitenkaan kannata sijoittaa sellaista omaisuutta, jota ei käytetä elinkeinotoiminnassa, sillä näitä varoja ei lasketa mukaan nettovarallisuuteen. Yksityisotot laskevat yrityksen nettovarallisuutta, joten niitä pienentämällä voidaan vaikuttaa varojen määrään. (Tomperi 2019, 224.)

Jos puoliset toimivat yrittäjinä yhdessä, voidaan verotettavaa tulosta jakaa puolisojen kesken. Ansiotulo-osuus jaetaan puolisojen kesken tasan, jos muuta selvitystä ei tehdä. Puolisoiden ansiotulojen ollessa yhtä suuret jää maksettava vero

progression takia pienemmäksi. Puolisoiden pääomatulona verotettava osuus riippuu siitä, kuinka suuri osuus heillä on yrityksen nettovarallisuuteen. (Tomperi 2019, 224.) Toiminimessä yrittäjän ja yrityksen väliset oikeustoimet eivät ole mahdollisia, eli yritys ei voi maksaa yrittäjälle esimerkiksi vuokraa. Yrittäjän pääomatulojen määrää ei voida siis kasvattaa vuokranmaksulla.

Toiminimessä on mahdollista tehdä toimintavaraus, jonka avulla verotettavaa elinkeinotoiminnan tuloa voidaan siirtää verotettavaksi myöhemmin. Toimintavarauksen enimmäismäärä on 30 % tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen yhteismäärästä. Toimintavarauksen enimmäismäärä tulee tarkistaa vuosittain, sillä raja palkkojen osuudesta koskee vero vuoden sekä aikaisemmin tehtyjen toimintavarausten yhteismäärää. Jos palkkoja on maksettu vähemmän kuin aikaisemmin, pitää toimintavarausta purkaa. Jos palkkoja onkin maksettu enemmän, voidaan toimintavarausta lisätä. (Verohallinto 2020c.)

Toimintavaraus on tuloksentasauskeino. Sillä pyritään tasaamaan tuloksia tilikausien välillä, jotta ansiotuloa saadaan jaettua tasaisesti. Toimintavarausta kannattaa hyödyntää, kun verotettava tulos vaihtelee huomattavasti. Sinä vuonna, kun toimintavarausta tehdään, verotettava tulos pienenee. Kun varausta vastaavasti puretaan, verotettava tulos kasvaa. Toimintavarausta harkittaessa tulee ennakoida tulevaa. Jos tiedetään, että seuraavan tilikauden tulos tulee olemaan huono esimerkiksi edessä olevan remontin takia, voidaan tilannetta ennakoita tekemällä toimintavaraus. Toimintavaraus on keskeinen toiminimen verosuunnittelun keino. Jos toiminimiyrittäjä työllistää vain itsensä, ei toimintavaraus ole mahdollinen.

Toiminimen tappion vähentäminen on joustavampaa kuin yhtiömuotoisissa yrityksissä ja siihen liittyy verosuunnittelun mahdollisuus. Tomperi (2019, 225) vertaa näitä tapoja seuraavasti. Kun tappio siirretään vähennettäväksi pääomatulolajista, sen verovaikutus määräytyy 30 % verokannan mukaan. Jos seuraavien vuosien elinkeinotoiminnan tulosta osataan ennakoita positiiviseksi, kannattaa tappio jättää elinkeinotulosta vähennettäväksi, sillä näin se tulee vähentämään myös progressiivisesti verotettavaa ansiotulo-osuutta.

3.2.3 Henkilöyhtiön verosuunnittelu

Myös henkilöyhtiöille on lähtökohtaisesti kannattavaa saada mahdollisimman suuri osa tulosta verotettavaksi pääomatulona. Henkilöyhtiön nettovarallisuutta voidaan kasvattaa samalla tavalla kuin toiminimessä, eli sijoituksilla yhtiöön ja yksityisnostoja pienentämällä. (Tomperi 2019, 225).

Varakkaalle henkilöyhtiölle on mahdollista, että koko verotettava tulo saadaan yhtiömiehille verotettavaksi pääomatulona. Tässä tapauksessa yhtiömiehille kannattaa maksaa palkkaa, jotta ansiotuloista tehtäviä vähennyksiä voidaan hyödyntää. Tilanteessa, jossa nettovarallisuus on korkea, mutta verotettava tulos on pieni, voidaan palkanmaksulla estää mahdollinen korkeammin verotettava pääomatulo. (Alhola 2019b.)

Nettovarallisuuteen lisättävään osuuteen yhtiön maksetuista palkoista lisätään myös yhtiömiehille maksetut palkat. Henkilöyhtiö voi verosuunnittelun keinona tehdä toimintavarauksen samoin perustein kuin toiminimi ja siirtää näin tuloa verotettavaksi myöhempinä vuosina. Poikkeuksena on henkilöyhtiö, jonka yhtiömiehenä on osakeyhtiö. Tällaiselle henkilöyhtiölle toimintavaraus ei ole mahdollinen. Toimintavarauksen määrään vaikuttaviin palkkoihin luetaan myös yhtiömiehille maksetut palkat. Yhtiömiesten palkoilla voidaan siis lisätä pääomatulon laskentaperusteen sekä toimintavarauksen määrää. Palkkaa voidaan maksaa yhtiömiehelle enintään sen verran kuin ulkopuoliselle vastaavasta työstä maksettaisiin. (Kukkonen & Walden 2014, 192–194.) Koska palkanmaksu henkilöyhtiön yhtiömiehille on mahdollista, tuo tämä henkilöyhtiöyrittäjille verosuunnittelun keinon, jota toiminimiyrittäjillä ei ole. Yleensä palkkaa maksetaankin juuri verosuunnittelutarkoituksessa.

Palkanmaksun kannattavuus on aina tapauskohtaista ja siihen liittyy monta huomioitavaa seikkaa. Palkanmaksusta seuraa työnantajan sairausvakuutusmaksu, joka on kuitenkin vähennyskelpoinen yhtiön tulosta ja pienentää näin yhtiömiesten tulo-osuuksia. Palkanmaksu pienentää yhtiömiesten tulo-osuuksia, koska palkka vähentää yhtiön verotettavaa tuloa. Maksettu palkka on saajalleen eli yhtiömiehelle ansiotuloa. Koska palkanmaksulla on nettovarallisuutta kasvattava vaikutus, saattaa se muuttaa osan ansiotuloista pääomatuloksi. Maksettu palkka

kasvattaa nettovarallisuutta 30 % ja tästä 20 % prosenttia lisää pääomatulo-osuutta. Toisin sanoen maksettu palkkasumma kasvattaa pääomatulo-osuutta kuudella prosentilla. (Alhola 2019b.) Ansiotuloista tehtävän työtulovähennyksen saa ainoastaan palkkatuloista, joten yhtiömiehille kannattaa periaatteessa aina maksaa palkkaa tulonhankkimisvähennyksen verran eli 750 euroa vuodessa.

3.2.4 Osakeyhtiön verosuunnittelu

Osakeyhtiössä yritystulon kokonaisverorasitus muodostuu yhtiön maksamasta tuloverosta sekä osakkaan osingon verotuksesta. Osakeyhtiön etu verrattuna toiminimiin ja henkilöyhtiöihin on, että sen omistajat voivat säädellä verotettavan tulonsa määrää. Yhtiön koko voittoa ei ole pakko jakaa osinkona, vaan osa siitä voidaan jättää yhtiöön. Jakamatta jätettyyn voittoon kohdistuu siinä vaiheessa vain 20 % tulovero. (Ojala 2017b.) Osakeyhtiön omistajat voivat itse päättää milloin, miten paljon ja missä muodossa yhtiöstä nostetaan tuloa. Voitonjaon ajoittamisen ja sen suunnittelun mahdollisuudet ovat näin ollen laajemmat kuin toimimessä ja henkilöyhtiössä. (Kukkonen & Walden 2014, 37.)

Suomen nykyinen verolainsäädäntö kannustaa osakeyhtiön nettovarallisuuden kasvattamiseen. Nettovarallisuus määrittää osakkeen matemaattisen arvon ja näin ollen kevyesti verotettavan osingon määrän. Jotta osakas voisi nostaa yhtiöstä kevyesti verotettavan pääomatulo-osingon enimmäismäärän 150 000 €, täytyisi hänen osakkeidensa matemaattisen arvon olla 1 875 000 €. Jos osakeyhtiössä on enemmän kuin yksi osakas, voi useampi osakkeenomistaja saada tämän maksimimäärän kevyesti verotettavaa osinkoa, jos yhtiöllä on tarpeeksi varallisuutta. (Vilkkumaa 2014, 190–191.) Jos osakeyhtiön nettovarallisuus kasvaisi yli tuon arvon, ei yksi osakas pystyisi hyödyntämään kaikkea mahdollista kevyesti verotettavaa osinkoa. Tässä tapauksessa yhtiöön voisi olla kannattavaa ottaa toinen osakas. Näin suuri nettovarallisuus on kuitenkin niin iso, että harva yhtiö saavuttaa niin korkeaa nettovarallisuutta.

Osakeyhtiön nettovarallisuutta voidaan kasvattaa jättämällä voittovaroja yhtiöön, kasvattamalla yhtiön omaisuuden arvoa ja sijoittamalla yhtiöön lisää pääomaa tai muuta varallisuutta. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa myös pääsemällä eroon

osakaskohtaisista oikaisusta eli maksamalla osakaslaina pois tai luopumalla yhtiön omistuksessa olevan asunnon omasta käytöstä. Osakkeenomistajan omassa käytössä olevan asunnon siirtäminen osakeyhtiön omistukseen ei yleensä ole kannattavaa, koska matemaattista arvoa laskettaessa siitä tehdään osakaskohtainen oikaisu. (Vilkkumaa 2014, 191.)

Yrittäjän on mahdollista solmia vuokrasopimus osakeyhtiön kanssa ja vuokrata esimerkiksi omistamansa kiinteistö osakeyhtiön käyttöön. Yrittäjän saama vuokratulo on yhteen kertaan verotettavaa pääomatuloa, koska osakeyhtiölle vuokra on vähennyskelpoinen meno. Toisaalta kun kiinteistö on yrityksellä vuokralla, se ei kuulu osakeyhtiön nettovarallisuuteen, eikä näin ollen kasvata yrittäjän saaman kevyesti verotettavan osingon määrää. Vuokra ei saa olla normaaliin markkina-vuokraan verrattuna ylisuuri tai se voidaan tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. (Kukkonen & Walden 2014, 102, 106–107.) Osakeyhtiössä voitonjakoon voidaan käyttää myös koron maksamista, jos yrittäjä on lainannut rahaa yhtiölleen. Korkoa maksettaessa kokonaisverorasitus on yrittäjän pääomatulovero. Myös korkotulo on siis yhteen kertaan verotettavaa tuloa yrittäjälle, sillä yhtiö saa vähentää sen kuluna verotuksessa. Yhtiölle annetun lainan tulee olla tarpeellinen yhtiön elinkeinotoiminnalle. (Kukkonen & Walden 2014, 108.)

Osakkaan verosuunnitteluun vaikuttaa olennaisesti yrittäjän rahan tarve. Yhtiöstä on mahdollista nostaa tuloa usealla eri tavalla, joiden kokonaisveroprosentti on erisuuruinen. Alla olevaan listaukseen (kuvio 5) on koottu yhtiöstä nostettavien tulojen edullisuusjärjestys. Joka tilikausi on yrittäjän kannattavaa nostaa ainakin pieni palkka ja kevyesti verotettu osinko. Kun rahantarve on isompi kuin näiden yhteismäärä, on harkittava, nostetaanko lisää palkkaa, jaetaanko lisää osinkoa vai tehdäänkö molemmat. Pääomatulona verotettava vuokratulo on myös verotuksellisesti melko edullista ja jonka hyödyntämistä tulee harkita.

Osakeyhtiöstä nostettujen tulojen edullisuusjärjestys:

1. Pieni palkka / luontoisetu noin 20t€ asti – verorasitus alle 20%
2. Kevyesti verotettu osinko – verorasitus 26%
3. Pääomatulo yhtiölle vuokratusta omaisuudesta tai lainatuista varoista – verorasitus 30% / 34%
4. Palkka / luontoisetu noin 20–35t€ – verorasitus 33%–40%
5. Yhtiön purku 10 vuoden jälkeen – verorasitus 36,3%
6. Pääomatulo-osinko – verorasitus 43,12%
7. Palkkaa tai ansiotulo-osinkoa – verorasitus noin 40%–53%
 - Palkka ensisijainen, mutta ansiotulo-osinkoa kannattaa nostaa palkan sijasta, jos kokonaispalkka nousee yli 100t€, tällöin ei nosteta ollenkaan palkkaa

Kohdat 1–3 kannattaa hyödyntää joka vuosi riippumatta rahan tarpeesta

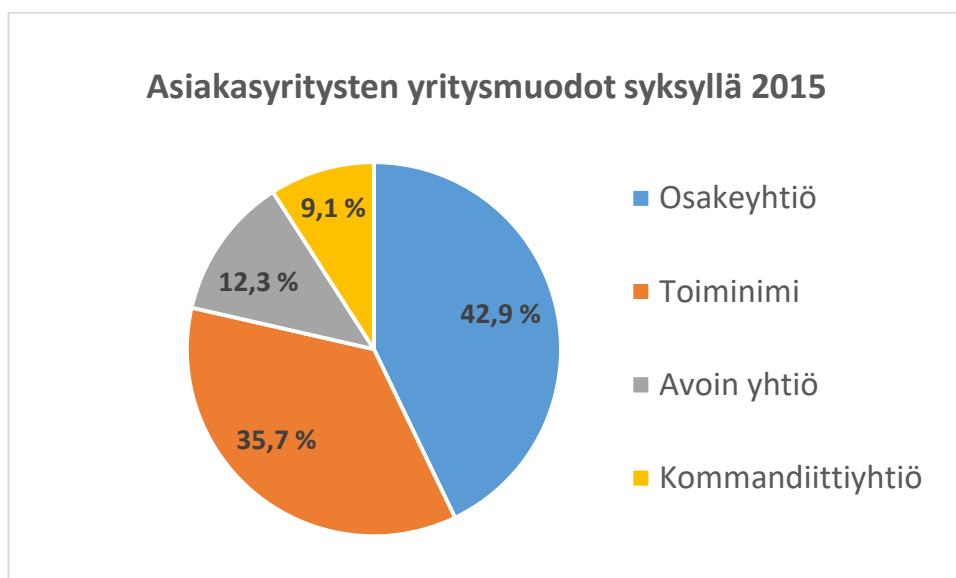
KUVIO 5. Osakeyhtiöstä nostettujen tulojen edullisuusjärjestys (Lindström 2020, muokattu)

Osingon jakaminen verotuksessa pääomatuloon ja ansiotuloon on otettava huomioon jaettavan osingon määrää suunniteltaessa. Ansiotulona verotettavan osingon veroaste voi nousta korkeaksi, joten sen määrä pyritään usein minimoimaan (Ojala 2017b.)

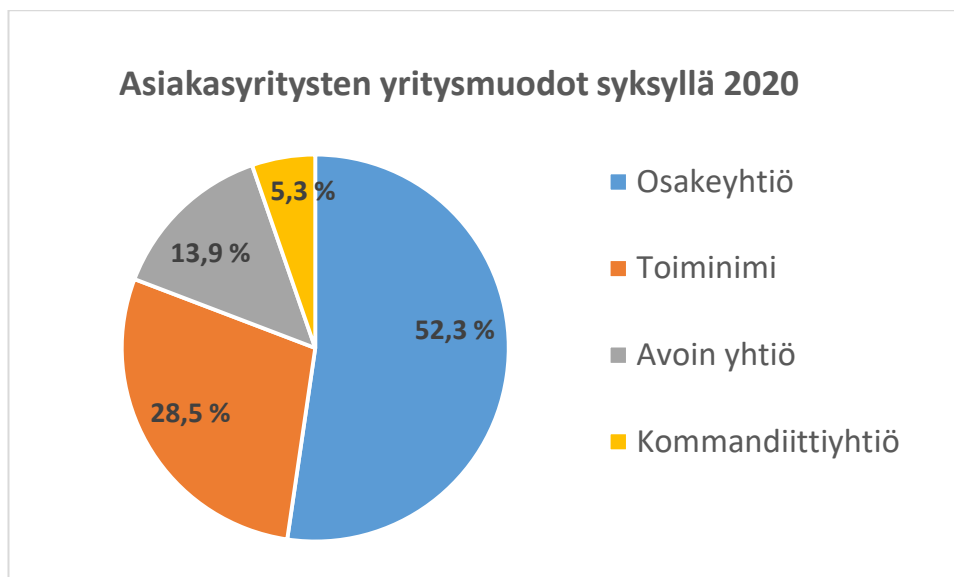
4 KAUPPIASYRITTÄJÄN YRITYSMUODON MUUTOKSEN KANNATTAVUUS

4.1 Päivittäistavarakauppias -näkökulma

VTP:n Tampereen yksikössä ylläpidetään asiakasluettelo nimistä Excel-tiedostoa, johon on koottu kaikki yksikköemme asiakasyritykset ja yritysten olennaisimmat tiedot. Tiedostoa päivitetään, kun tapahtuu asiakassiirtoja yksikön sisällä tai yksiköiden välillä, uusi asiakas aloittaa tai kun nykyisten asiakkaiden tiedoissa tapahtuu muutoksia. Vanhin tallessa oleva asiakasluettelo on vuoden 2015 syksyltä ja uusin vuoden 2020 syksyltä. Tässä opinnäytetyössä on näitä asiakasluetteloita hyödyntämällä selvitetty, miten Tampereen yksikön asiakkaat jakautuvat eri yritysmuotoihin ja miten tämä jakauma on kehittynyt. Tietojen perusteella luoduista kuvioista (kuvio 6 ja 7) voidaan todeta, että osakeyhtiöiden osuus VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista on selkeästi kasvanut ja vastaavasti toiminimien osuus laskenut. Henkilöyhtiöistä kommandiittiyhtiöiden osuus on laskenut ja avoimien yhtiöiden osuus hiukan noussut. Asiakasyritysten lukumäärä on pysynyt lähes samana.

KUVIO 6. Asiakasyritysten yritysmuodot syksyllä 2015 (PT Tampere asiakasluettelo 1.10.2015 alkaen, muokattu)

KUVIO 7. Asiakasyritysten yritysmuodot syksyllä 2020 (PT Tampere asiakasluetelo 1.9.2020 alkaen, muokattu)

Osakeyhtiöiden osuus on noussut viidessä vuodessa yli puoleen kaikista asiakasyrityksistä. Osakeyhtiöiden osuus VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista on kasvanut etenkin yritysmuodon muutosten kautta. Harva kauppias aloittaa suoraan osakeyhtiönä. Vuonna 2016 otettiin K-ryhmässä käyttöön monikauppamalli, jolla on ollut vaikutusta yritysmuodon muutosten lisääntymiseen. Aikaisemmin kauppiaat toimivat vain yhdessä kauppapaikassa. Monikauppamallin myötä yhden kauppiaan oli mahdollista ottaa haltuunsa kahdesta jopa viiteen kauppapaikkaa. Tämän seurauksena monen kauppiaan yritystoiminta laajentui ja yhä useamman kohdalla alettiin harkita yritysmuodon muutosta osakeyhtiöksi. Monikauppamallin taustalla oli Keskon päätös ostaa Suomen Lähikauppa Oy. Tämän myötä K-markettien määrä lisääntyi merkittävästi.

Päivittäistavara-alalla toimivaan yritykseen liittyy tietynlaisia erityispiirteitä, jotka tuovat tämän opinnäytetyön asioiden tarkasteluun omat piirteensä. Kauppiasyrittäjillä on poikkeuksetta aina jonkin verran palkattua työvoimaa. Pienessäkin kaupassa on useampi työntekijä, joille maksetaan palkkaa. Palkattu työvoima tarkoittaa toiminimissä ja henkilöyhtiöissä sitä, että tilikauden aikana työntekijöille maksetuista palkoista 30 % lisätään nettovarallisuuden määrään. Lisäksi toiminimissä ja henkilöyhtiöissä maksetut palkat mahdollistavat toimintavarausten tekemisen. Kun maksettuja palkkoja on paljon, pystytään tarvittaessa tekemään isokin toimintavaraus.

Suuri osa kauppiasyrittäjistä toimii toiminimenä, vaikka toiminimi usein mielletään yritykseksi, jolla yrittäjä työllistää vain itsensä. Toiminimi on käyttökelpoinen yritysmuoto isommallekin yritykselle, jos se on verotuksellisesti kannattava. Koska kauppiasyrittäjillä on suhteellisen paljon palkattua työvoimaa, mahdollistaa tämän, että toimiminen toiminimessä tai henkilöyhtiöissä on verotuksellisesti kannattavaa melko pitkään. Yrityksessä, jossa maksetaan vain vähän palkkoja voi muutos osakeyhtiöksi olla kannattavaa jo melko pienellä tulostasolla. Osakeyhtiöissä palkat eivät vaikuta nettovarallisuuteen, joten muutettaessa yritysmuoto osakeyhtiöksi, poistuu palkoista saatava lisäys. Palkoista saatava lisä voi olla merkittävä varsinkin, jos yrityksen nettovarallisuus on heikko.

Kauppiasyrittäjillä varasto tuo tuloksen ennakointiin omat haasteensa, sillä todellinen tulos tiedetään ainoastaan inventoitaessa. Yrityksen bruttotuotto perustuu kassajärjestelmän laskennalliseen tuottoon, kunnes kaupassa inventoidaan ja tilineuvoja kirjaa inventoidun varaston. Inventoidun varaston kirjaaminen vaikuttaa siis aina lopulliseen tulokseen. Jos inventoitu varasto on suurempi kuin laskennallinen, tulos kasvaa. Jos inventoitu varasto onkin laskennallista pienempi, tulos laskee. Koko varasto inventoidaan vähintään tilinpäätöshetkellä. Tilinpäätöksen lisäksi voidaan tehdä välitilinpäätös. Myös välitilinpäätöshetkellä inventoidaan, jotta saadaan tietää todellinen tulostaso. Välitilinpäätöksiä voidaan tehdä kaksikin vuodessa, jos tulosta on tarpeen seurata tarkemmin. Varsinkin juuri aloittaneilla yrittäjillä välitilinpäätökset ovat alkuun tarpeellisia. Kauan toimineilla yrittäjillä koko varasto inventoidaan yleensä vain tilinpäätöshetkellä. Kaupoissa tehdään lisäksi jatkuvaa kiertävää inventointia tuoteryhmille. Tilineuvoja ja kauppias seuraavat varastonarvon kehittymistä myös tilikauden aikana.

Kauppiaalla voi olla oma tai leasingkalusto. Oma kalusto kasvattaa taseen varallisuutta ja vaikuttaa siten nettovaroihin. Toisaalta taseessa voi olla myös vastavasti kalustoa varten otettua velkaa, joka vähentää nettovarallisuutta. Leasingkalusto ei näy taseessa, eikä näin ollen kasvata nettovarallisuutta. Kun kalustoa ei juurikaan taseessa ole, ovat poistotkin pienet ja poistoilla on näin ollen verosuunnittelussa vain vähäinen merkitys. Poistojen tilalla ovat kaluston leasingmaksut. Kauppias on usein vuokralla liikekiinteistössä, jolloin kiinteistö ei sisälly taseeseen eikä kasvata nettovarallisuutta.

Ketjussa toimimisen yksi hyvä puoli on mahdollisuus verrata oman yrityksen lukuja muihin saman ketjun kauppoihin. Kauppiaille on tähän mahdollisuus ja myös tilineuvojat hyödyntävät vertailutietoja etenkin tilinpäätöksen analysoinnissa. Kun uusi kauppias aloittaa kaupassa, jossa on aikaisemmin jo toiminut edellinen kauppias, tiedetään, millaista tulosta kauppapaikasta voidaan odottaa. Samoin, jos kauppias ottaa vastaan uusia kauppapaikkoja tai siirtyy kokonaan toimimaan uudessa kaupassa, osataan tämän tulosvaikutusta ennakoita. Yritysmuodon muutosta pystytään ennakoimaan jo hyvissä ajoin, jos tiedetään jo valmiiksi, millaista tulosta osataan odottaa.

4.2 Yritystoiminnan laajentuminen ja lisääntyneet riskit

Liiketoiminnan laajentuessa myös siihen liittyvät riskit kasvavat. Kun verrataan toiminimeä ja henkilöyhtiötä osakeyhtiöön, yksi keskeisimmistä eroista on yrittäjän vastuu yrityksen sitoumuksista ja veloista. Yksi syy yritysmuodon vaihtamiseen osakeyhtiöksi voi olla tarve pienentää yrittäjälle kohdistuvia yritystoiminnan riskejä.

Yritystoiminnan aloittavan kauppiaan tausta, ikä ja kokemusvuosien määrä päivittäistavara-alalta vaikuttavat siihen, millaisessa kauppapaikassa hänen on hyvä aloittaa. Usein kauppiasura aloitetaan pienemmän kokoluokan kaupoissa. Useimmiten kauppiaiden tavoite on laajentaa liiketoimintaansa siirtymällä jossain kohtaa isompaan kauppaan tai ottamalla haltuunsa useampi kauppapaikka. Yritystoiminta voi laajentua myös nykyisessä kauppapaikassa.

Toiminimessä yrittäjä ja henkilöyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Etenkin henkilöyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen vastuu on raskas, koska häntä koskee yhteisvastuu yrityksen veloista myös toisten yhtiömiesten puolesta. Osakeyhtiössä riskit pienevät, koska sen osakkaat vastaavat yhtiön veloista vain sijoittamallaan pääomalla. Käytännössä asia ei ole kuitenkaan ihan näin yksiselitteinen, koska yrittäjät joutuvat usein takaamaan yrityksensä lainat henkilökohtaisesti.

On huomioitava, ettei yritysmuodon muutos toiminimestä tai henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi tarkoita, että yrittäjä vapautuisi vastaamasta yrityksen aikaisemmista veloista. Osakeyhtiölain mukainen velkavastuu koskee vain niitä velkoja ja velvoitteita, joihin on sitouduttu yritysmuodon muutoksen jälkeen. Vastuu edellisen yritysmuodon aikaisista veloista siirtyy osakeyhtiölle ainoastaan velkojien suostumuksella. (Immonen 2018, 469, 484.) Lisäksi on muistettava osakeyhtiölaissa määritetty johdon vastuu. Jos yhtiön hallintoa on hoidettu huolimattomasti, voi hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja joutua vahingonkorvausvelvolliseksi (OYL 624/2006). Yrittäjä, joka pienessä yrityksessä toimii yleensä sekä hallituksen jäsenenä, että toimitusjohtajana, voi siis joutua henkilökohtaiseen vastuuseen toiminnastaan ja korvaamaan aiheuttamaansa vahinkoa henkilökohtaisella omaisuudellaan.

Juristi Anne Vanhala (2020) täsmentää koulutusvideollaan, että johto on vahingonkorvausvelvollinen yhtiölle, kun on kyse osakeyhtiölain huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnistä. Lisäksi johto on vahingonkorvausvelvollinen osakkeenomistajille ja kolmansille osapuolille eli ulkopuolisille tahoille, kun on kyse osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomisesta. Vastuu yhtiötä kohtaan on siis laajempaa. Vanhala painottaa, että on hyvä tiedostaa hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vastuun henkilökohtaisuus. Vastuu ei ole vain paperille kirjattua vaan voi aidosti realisoitua.

Jos yritystoiminnan laajentuessa mukaan halutaan tuoda uusia omistajia vastuuta jakamaan, ei tämä toiminimessä onnistu. Yrittäjäpuolisolle voidaan jakaa verotettavaa tulosta, mutta toiminimellä on vain yksi omistaja, joka vastaa yksin velvoitteista. Henkilöyhtiössä uuden tai uusien yhtiömiesten mukaan ottaminen on mahdollista. Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet ja avoimen yhtiön yhtiömiehet ovat henkilökohtaisella omaisuudella vastuussa yhtiön veloista myös muiden yhtiömiesten osalta, joten yhtiömiesten keskinäinen luottamus on tärkeää. Käytännössä kovin montaa yhtiömiestä ei voi siis olla. Huomionarvoinen seikka on myös se, että uusi yhtiömies joutuu vastuuseen myös niistä veloista, joita yhtiöllä on ollut hänen liittyessään yhtiöön (AKYL 389/1988). Kommandiittiyhtiön äänettömien yhtiömiesten lisääminen on yksinkertaisempaa, koska heidän vastuunsa rajoittuu vain sijoittamaansa yhtiöpanokseen.

Yksi syy yritysmuodon muutokselle voi siis olla omistuspohjan laajentaminen. Tämä voi kauppiasyrittäjälle olla kriteeri esimerkiksi silloin, kun jo toiminimen yritystoiminnassa mukana oleva puoliso haluttaisiin tuoda yritysmuodon muutoksen kautta toiseksi osakeyhtiön osakkaaksi ja näin tasavertaiseksi yhtiökumppaniksi. Muussa tapauksessa omistuspohjan laajentaminen ei ole merkittävä syy kauppiasyrittäjän yritysmuodon muutokselle. Henkilöyhtiössä puoliso voi olla mukana tasavertaisena kumppanina.

Kauppiasyrittäjät voivat haluta laajentaa yritystoimintaansa sijoitustoiminnalla. Tämä ei toiminimissä ja henkilöyhtiöissä ole kannattavaa, sillä sijoitukset ja niistä saatavat tuotot kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen, eikä sitä lasketa mukaan nettovarallisuuteen. Nettovarallisuutta ei saada siis kasvatettua sijoituksilla. Osakeyhtiössä kaikki varallisuus luetaan nettovarallisuuteen. Osakeyhtiönä toimiminen olisi siis kannattavampaa, jos halutaan harjoittaa sivutoimista sijoitustoimintaa ja etenkin, jos tällä pyritään nettovarallisuuden kasvattamiseen. Kauppa-toiminnan ulkopuolinen sijoitustoiminta on siis kannattavampaa osakeyhtiössä.

Toiminnan laajentuessa yrityksen imago saattaa tulla entistä tärkeämmäksi. Varsinkin toiminimi nähdään pienimuotoisen toiminnan yrityksenä. Osakeyhtiö saattaa olla varsinkin yritysten välisessä kaupankäynnissä houkuttelevampi liikekumppani. Kauppiasyrittäjille yritysmuotoon liittyvä imagokysymys ei ole merkittävä, sillä ruokakauppiaan asiakkaat ovat kuluttajia, joille yritysmuodolla ei ole merkitystä. Toimiminen osakeyhtiönä saattaa kuitenkin viestiä ulospäin, että yrityksellä menee hyvin.

4.3 Hallinto ja byrokratia

Toiminimi on yritysmuodoista yksinkertaisin ja helpoin perustaa. Perustaminen vaatii henkilöyhtiöltä yhtiösopimuksen laatimista ja osakeyhtiöltä yhtiöjärjestyksen laatimista. Yhtiösopimuksen muuttaminen maksaa 120 € (PRH 2019a) ja yhtiöjärjestyksen muuttaminen 275 € (PRH 2020a). Kun vaatimus osakeyhtiön alkupääomasta poistui, vähensi tämä yhden vaiheen osakeyhtiön perustamispro-

sessista. PRH:lle ei tarvitse toimittaa selvitystä osakkeiden merkintähinnan maksamisesta, kun osakkeista ei makseta mitään tai kun maksettava määrä merkitään kokonaan SVOP-rahastoon.

Pienille toiminimille on annettu kevennyksiä liittyen kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimiseen. Toiminimen kirjanpito on voinut olla mahdollista tehdä yhdenkertaisena ja siirryttäessä osakeyhtiöön se täytyy alkaa tehdä kahdenkertaisena. Pieni toiminimi voi olla vapautettu tilinpäätöksen laatimisesta. Vähittäiskaupan alalla kevennyksien raja-arvot ylittyvät helposti etenkin liikevaihdon ja keskimäärin palveluksessa olevan henkilömäärän osalta. Kirjanpidon kevennykset eivät vaikuta VTP:n asiakasyrityksiin. Kaikkien VTP:n asiakkaiden kirjanpito tehdään kahdenkertaisena ja kaikista laaditaan tilinpäätös. Tilinpäätös kannattaa laatia, vaikkei laki sitä edellyttäisikään, sillä verotettava tulos täytyy joka tapauksessa selvittää.

Henkilöyhtiöiden ja etenkin toiminimen hyvänä puolena on vähäisempi hallinnoimisen tarve verrattuna osakeyhtiöön. Toiminimestä ei ole olemassa omaa lakia kuten henkilöyhtiöistä ja osakeyhtiöstä. Yrittäjä hallinnoi itse kaikkia yrityksensä asioita ja byrokratia on vähäistä. Henkilöyhtiöistä on oma lakinsa, mutta se on huomattavasti suppeampi kuin osakeyhtiölaki. Laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä antaa lähinnä pohjan yhtiön hallinnon järjestämiseen. Yhtiömiehet voivat kuitenkin pitkälti itse päättää, miten yhtiön hallinnon järjestävät ja lain mukaan toimitaan vain, jos siitä ei ole sovittu yhtiösopimuksessa. Osakeyhtiölaki sen sijaan on pitkä ja sitä sovelletaan sekä yksityisiin että julkisiin osakeyhtiöihin. Laki sisältää paljon kohtia, jotka eivät koske pientä osakeyhtiötä ja yrittäjälle voi olla haastavaa hahmottaa, mitkä lain kohdat koskevat häntä. Toisaalta joissain tapauksissa voi olla hyvä, että laista voi tarkistaa, miten tulee toimia.

Toiminimessä ja henkilöyhtiössä päätöksenteko ei vaadi virallisia kokouksia tai asiakirjoja. Osakeyhtiössä päätöksenteko on virallisempaa. Hallituksen kokouksista ja yhtiökokouksista on tehtävä viralliset pöytäkirjat. Yhtiökokous on pidettävä vuosittain ja hallitukseen löydettävä vähintään yksi varajäsen, vaikka osakeyhtiössä toimisi vain yksi osakas. Koska osakeyhtiö on velvollinen ilmoittamaan tilinpäätöstiedot rekisteröitäväksi kaupparekisteriin, ovat tilinpäätöstiedot julkisia. Tämä seikka tulee yrittäjän sisäistää, kun yritysmuoto vaihdetaan osakeyhtiöksi.

Vain todella suuret toiminimet ja henkilöyhtiöt voivat olla velvollisia ilmoittamaan tilinpäätöstietonsa rekisteröitäväksi (Taloushallintoliitto n.d).

Yritysmuodon muuttaminen maksaa ja sen toteuttaminen vaatii yrittäjältä jonkin verran aikaa ja vaivaa. Itse yritysmuodon muutos käytännössä on rajattu tästä opinnäytetyöstä pois. Lyhyesti voidaan kuitenkin todeta, että maksettavaksi tulevat ainakin viranomaismaksut ja tilitoimiston veloitus muutostyöstä. Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi on jonkin verran työläämpää kuin henkilöyhtiön, sillä yrityksen y-tunnus muuttuu. Muutos osakeyhtiöksi tuo jonkin verran kasvua taloushallinnon kuluihin. Osakeyhtiö ja henkilöyhtiöt ovat tilintarkastusvelvollisia toisin kuin toiminimi. Kun toiminimi muutetaan osakeyhtiöksi tarkoittaa se tilintarkastusvelvollisuutta ja tästä johtuvia tilintarkastajan kuluja.

4.4 Varojen nostaminen yrityksestä

Osakeyhtiöön verrattuna toiminimen ja henkilöyhtiön rahaliikenne on joustavampaa. Osakeyhtiölaki on tiukka varojen nostamisesta. Muu kuin osakeyhtiölaissa määritetty varojenjako voidaan tulkita peitellyksi osingonjaoksi. Kun yritysmuoto muutetaan osakeyhtiöksi, varojen nostaminen yhtiöstä ei ole enää yhtä helppoa ja yksinkertaista. Varojen nostaminen osakeyhtiössä ei ole enää yhtä vapaata, vaan vaatii enemmän suunnittelua. Verottomien yksityisottojen mahdollisuus poistuu, eli yrittäjä ei voi enää nostaa vapaasti rahaa pankkitililtä. Myöskään kaupan myynnissä olevia elintarvikkeita ei voi enää siirtää yksityiseen käyttöön yksityisottoina, vaan osakeyhtiössä toimiva kauppias ostaa elintarvikkeet kuten muutkin asiakkaat.

Toisaalta kun toiminimi muutetaan osakeyhtiöksi mahdollistaa se palkanmaksun ja luontoisedut kauppiaalle. Henkilöyhtiössä palkanmaksu ja luontoisedut kauppiaalle ovat jo mahdollisia. Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi tuo lisäksi mahdollisuuden vapaaehtoiisiin vakuutuksiin yrittäjälle, jotka eivät toiminimiai- kana olleet mahdollisia. Henkilöyhtiössä ja osakeyhtiössä on lisäksi mahdollista maksaa osakkaalle korkoa ja vuokraa. Yrittäjä voi vuokrata esimerkiksi toimitilat yrityksen käyttöön. Toiminimessä tämä ei ole mahdollista, koska toiminimi on käytännössä yrittäjä itse eikä itsensä kanssa ole mahdollista solmia sopimuksia.

Oman pääoman hallinnoiminen on osakeyhtiössä tärkeämpää kuin toiminimessä ja henkilöyhtiössä. Jos osakeyhtiön oma pääoma on negatiivinen, on hallitus velvollinen tekemään tästä rekisteri-ilmoituksen (OYL 624/2006). Oma pääoma on negatiivinen, kun yrityksellä on velkaa enemmän kuin varoja. Toiminimen ja henkilöyhtiön negatiivisesta omasta pääomasta ei tarvitse ilmoittaa. Jos oma pääoma toiminimessä tai henkilöyhtiössä on negatiivinen yksityisottojen seurauksena, eivät velkojen korot ole täysmääräisesti vähennyskelpoisia (EVL 360/1968). Oma pääoma voi siis toiminimessä ja henkilöyhtiössä kääntyä varojen noston seurauksena negatiiviseksi melko kevein seurauksin. Osakeyhtiössä on tärkeää, ettei varoja nosteta yrityksestä niin paljon, että oma pääoma kääntyy negatiiviseksi.

4.5 Verotus

Verotuksen perusteena oleva nettovarallisuus lasketaan toiminimessä, henkilöyhtiöissä ja osakeyhtiössä pitkälti samalla tavalla. Toiminimen huonona puolena on, ettei pankkitilin varoja lasketa mukaan nettovarallisuuteen. Osakeyhtiössä ne laskettaisiin mukaan. Toiminimessä ja henkilöyhtiössä nettovarallisuuteen lasketaan vain elinkeinotoiminnan varat ja velat. Osakeyhtiössä nettovarallisuuteen luetan myös henkilökohtainen tulolähde.

Osakeyhtiön nettovarallisuuteen ei lasketa mukaan 30 % tilikauden aikana maksetuista palkoista, kuten toiminimessä ja henkilöyhtiössä. Tämä vaikuttaa varsinkin yrityksiin, joilla on paljon palkattua työvoimaa. Jos yritysmuoto muutetaan osakeyhtiöksi, menetetään tämä palkoista tuleva lisä nettovarallisuuteen. Palkoista saatava lisä nettovarallisuuteen voi olla merkittävä etenkin uusille toiminimille ja henkilöyhtiöille, joille nettovarallisuutta ei ole ehtinyt vielä kertyä. Kauan toimineille yrityksille, joiden nettovarallisuus on jo hyvällä tasolla, ei palkoilla ole enää niin suurta merkitystä. Jos yrityksen nettovarallisuus on niin korkea, että kaikki verotettava tulo saadaan pääomatuloksi, ei palkoista saatavalla lisäyksellä ole enää merkitystä. Toiminimi ja henkilöyhtiö saavat tehdä verotettavasta tulostaan viiden prosentin yrittäjävähennyksen, eli saavat käytännössä viisi prosenttia tulostaan verovapaana. Kun yritys muutetaan osakeyhtiöksi, poistuu mahdollisuus tähän vähennykseen.

Osakeyhtiön keskeinen verotuksellinen etu on mahdollisuus jättää voittovaroja jakamatta ja siirtää näin niiden verotusta osakkailla myöhemmäksi. Jakamattomat voittovarot kasvattavat nettovarallisuutta ja nostavat näin kevyesti verotettavan osingon määrää tulevaisuudessa. Toiminimessä ja henkilöyhtiössä yrittäjät maksavat veron heti myös jakamattomasta voitosta. Toisaalta toiminimi- ja henkilöyhtiöyrittäjät voivat toimintavarauksella siirtää tuloa verotettavaksi myöhemmin ja näin tasata tilikauden tuloksia. Toimintavaraus ei ole mahdollinen osakeyhtiössä, mutta toisaalta ei sille ole tarvettakaan, sillä yhtiö maksaa tuloksesta aina 20 % veron riippumatta tuloksen suuruudesta. Tuloksen tasaamiselle ei siis ole samanlaista tarvetta kuin toiminimessä ja henkilöyhtiössä. Toiminimessä ja henkilöyhtiössä yritystä ei veroteta lainkaan, vaan yritystulo verotetaan suoraan omistajilla.

VTP:n lakimies Joni Lindström (2020) käsittelee koulutuskokonaisuudessaan yritysmuotoja ja niiden verotusta. Koulutus on suunnattu etenkin uusille tilineuvojille. Verosuunnittelua käsittelevässä koulutuksessa Lindström vertailee yritysmuotoja keskenään. Lindströmin mukaan yritysmuotojen verotukselliseen edullisuuteen vaikuttavat etenkin yrityksen tulostaso suhteutettuna mukana olevien osakkaiden määrään, suunniteltu liiketoiminnan kesto, omistajan vuosittainen rahantarve sekä yrityksen nettovarallisuus. Tärkeimpänä näistä Lindström pitää yrittäjän vuosittaista rahantarvetta. Lindström korostaa osakeyhtiön olevan hyvä vaihtoehto silloin, kun omistajan rahantarve on selvästi pienempi kuin nettotulotaso. Bruttotulotason tulisi hänen mukaansa olla vähintään 80 000 euron tasoa per yrittäjä, jotta yritysmuodon muuttaminen osakeyhtiöksi olisi kannattavaa.

On yrityskohtaista mihin tulokseen asti toiminimi ja henkilöyhtiö ovat verotuksellisesti kannattavampia kuin osakeyhtiö. Opinnäytetyötä laadittaessa tutkittiin useita eri lähteitä ja niissä määritetyt raja-arvot olivat 30 000 eurosta 40 000 euroon. Nämä raja-arvot eivät kuitenkaan päde yrityksiin, joilla on paljon palkattua työvoimaa. Maksetuilla palkoilla saadaan lisättyä nettovarallisuutta ja näin ollen tuloksen kasvaessa toiminimi ja henkilöyhtiö pysyvät pidempään kannattavana. Yrityksen, joka ei saa palkoista juurikaan lisää nettovarallisuuteen, voi olla siis kannattavaa vaihtaa yritysmuoto osakeyhtiöksi jo huomattavasti pienemmällä tuloksella kuin 80 000 euroa.

Toiminimessä verotettavaa tulosta voidaan jakaa yrittäjäpuolisolle. Henkilöyhtiössä verotettavaa tuloa voi olla jakamassa montakin yhtiömiestä. Lindströmin (2020) määrittämä 80 000 raja-arvo on nimenomaan per yrittäjä, eli esimerkiksi kahden yhtiömiehen avoimessa yhtiössä tilikauden tuloksen täytyisi olla 160 000 euroa, jotta yritysmuodon muutosta olisi syytä harkita.

Osakeyhtiötä ei voi muuttaa takaisin toiminimeksi tai henkilöyhtiöksi ilman vero-seuraamuksia. Jos yritysmuoto muutetaan, yhtiö purkautuu. (Verohallinto 2020f.) Osakeyhtiöksi lähtemistä täytyy harkita tarkkaan, koska se on käytännössä yrityksen lopullinen yritysmuoto. Yritysmuodon muutosta ei siis voida lähteä toteuttamaan vain yhden tilikauden hyvän tuloksen perusteella. Jonkinasteinen varmuus pitäisi olla myös tulevien tilikausien tulostasosta.

Keskeinen kriteeri harkittaessa yritysmuodon muuttamista osakeyhtiöksi on yrittäjän rahan tarve. Koska osakeyhtiön jakamattomilla voittovaroilla on mahdollista kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta, edellyttää tämä, että voittovaroja jätetään yhtiöön. Jos yrittäjä nostaa kaiken yritystoiminnastaan saaman tulon heti käyttöönsä, ei muutos osakeyhtiöksi ole kannattavaa. Osakeyhtiön keskeinen etu on nimenomaan mahdollisuus jättää voittovaroja yhtiöön. Jos kaikki yhtiöstä saatava tulo tarvitaan elämiseen, voi olla järkevämpää jatkaa toiminimenä tai henkilöyhtiönä. Jos yrittäjän rahan tarve on niin suuri, ettei pieni palkka ja kevyesti verotettava osinko riitä, voi veroprosentti kasvaa huomattavan suureksi. Mitä enemmän voittovaroja pystytään jättämään nostamatta, sitä enemmän ne kasvattavat nettovarallisuutta ja kevyesti verotettavaa osinkoa tulevaisuudessa. Lindström (2020) toteaaakin, että mitä suurempi on ero tilikauden tuloksen ja yrittäjän rahan tarpeen välillä, sitä kannattavampi osakeyhtiö on. Eroa saadaan suuremmaksi kasvattamalla tulosta tai vaihtoehtoisesti pienentämällä yrittäjän rahan tarvetta.

Veroasiantuntija Kari Alhola on koulutusvideollaan (2020) ja artikkelissaan (2016) vertaillut toiminimen, henkilöyhtiön ja osakeyhtiön verotuksellista edullisuutta laskelmilla. Laskelmissa on käytetty eri nettovarallisuuksia, tulostasoja ja rahan tarvetta. Jotta vertailu on ollut mahdollista, laskelmissa on käytetty yhden hengen yrityksiä eli yksin toimivaa toiminimiyrittäjää, yhden hengen osakeyhtiötä sekä sellaista kommandiittiyhtiötä, jonka äänettömän yhtiömiehen osuus on pieni. Laskelmissa on vertailtu vain kahta ääriesimerkkiä. Joko koko tilikauden tulos on

nostettu yrityksestä tai kaikki varat on jätetty nostamatta. Palkanmaksun mahdollisuutta ei ole laskelmiin otettu mukaan, jotta vertailu toiminimeen on ollut mahdollista. Laskelmat ovat siis varsin yksinkertaistettuja, mutta niistä voidaan tehdä muutamia hyviä päätelmiä.

Laskelmista ilmenee, että tilanteessa, jossa voittovarot halutaan jättää kokonaan nostamatta, on osakeyhtiö selkeästi verotuksellisesti edullisin vaihtoehto. Toiminimiyrittäjä ja henkilöyhtiön yhtiömiehet maksavat veron tilikauden tuloksesta, vaikka eivät nostaisikaan varoja käyttöönsä. Osakeyhtiössä maksettavaksi tulee vain 20 % yhteisövero. Kohtuullisella nettovarallisuudella merkittävä osa tulosta toiminimessä ja henkilöyhtiössä verotetaan pääomatulona, jolloin verokanta on vähintään 30 %. Kun varojen nostotarvetta ei ole, on osakeyhtiö ylivoimaisesti edullisin vaihtoehto varsinkin, jos yrityksellä on heikko nettovarallisuus. Heikko nettovarallisuus toiminimessä ja henkilöyhtiössä ohjaa tulosta verotettavaksi ansiotulona, jonka progressio johtaa isoihin veroihin kohtuullisellakin tuloksella. Tässä tilanteessa osakeyhtiö voisi olla epäedullisempi vaihtoehto ainoastaan noin 20 000 – 30 000 tuloksella. Tällä tulostasolla veroprosentti toiminimessä ja henkilöyhtiössä voisi jäädä alle osakeyhtiön yhteisöverokannan, koska pieni ansiotulo on kevyesti verotettua. (Alhola 2020.)

Kun tilikauden tulos halutaan nostaa yrityksestä ulos, ovat toiminimi ja henkilöyhtiö verotuksellisesti edullisempia yritykselle, jolla on heikko nettovarallisuus. Pienellä tulostasolla ero osakeyhtiöön on selkeä. Ero kapenee mitä enemmän verotettava tulos kasvaa. Tilanne tasoittuu osakeyhtiön alhaisen yhteisöverokannan takia, joka vaikuttaa kokonaisverotukseen sitä enemmän, mitä suurempi tulos on. (Alhola 2020.) Kun tulostaso ja nettovarallisuus ovat molemmat kohtuullisia ja varat halutaan nostaa, ovat toiminimi ja henkilöyhtiö laskelmissa edelleen verotuksellisesti edullisempia. Osakeyhtiö tulee sitä edullisemmaksi, mitä enemmän tulostaso nousee tai nettovarallisuus kasvaa. Tulostason noustessa osakeyhtiö kääntyy lopulta edullisemmaksi yritysmuodoksi. Kohtuullisella tulostasolla ja korkealla nettovarallisuudella osakeyhtiö alkaa olla edullisempi vaihtoehto. Osakeyhtiö on verotuksellisesti edullinen etenkin tilanteessa, jossa koko osinko tulee verotettavaksi huojennettuna. Näin verorasitus on alhaisimmalla mahdollisella tasolla. (Alhola 2016a.)

Huomionarvoista on yrittäjävähennyksen vaikutus toiminimen ja henkilöyhtiön sekä osakeyhtiön kokonaisverotuksen vertailuun. Alhola on vuoden 2016 ja 2020 laskelmissa käyttänyt samoja lukuja. Vuonna 2016 yrittäjävähennys ei ole vielä ollut käytössä. Laskelmista voidaan huomata viiden prosentin vähennyksen vaikutus etenkin tilanteessa, jossa yrityksellä on heikko nettovarallisuus ja varat halutaan nostaa. Kun tulos on kohtuullinen ja nettovarallisuus heikko, ovat yritysmuodot olleet veroasteeltaan samalla linjalla vuoden 2016 laskelmissa. Vuoden 2020 laskelmissa toiminimen ja henkilöyhtiön veroaste jää osakeyhtiötä matalammaksi juuri yrittäjävähennyksen takia.

Alholan laskelmien perusteella voidaan siis todeta, että osakeyhtiöksi ei kannata lähteä heikolla nettovarallisuudella. Nettovarallisuutta kannattaa ensin pyrkiä kasvattamaan. Myös tulos tulisi saada vähintään kohtuulliselle tasolle. Yrittäjävähennyksen johdosta toimiminen toiminimessä ja henkilöyhtiössä on kannattavampaa hieman suurempaan tulokseen asti nyt vuonna 2020 kuin vuonna 2016. Yrittäjävähennys saatetaan kuitenkin poistaa käytöstä tulevaisuudessa. Samoin osakeyhtiön tällä hetkellä melko alhaista yhteisöverokantaa voidaan päättää nostaa.

Suuri osa Alholan vuoden 2020 laskelmista kääntyi toiminimen ja henkilöyhtiön hyväksi. Täytyy kuitenkin muistaa osakeyhtiön mahdollisuus jättää voittovaroja nostamatta. Kun tulos on iso, voidaan siitä nostaa vain se osa, joka saadaan ulos kohtuullisella veroasteella ja jättää loput kasvattamaan nettovarallisuutta. Alhola on laskelmissaan käyttänyt vain esimerkkejä, joissa tilikauden tuloksesta on nostettu kaikki tai ei mitään, jotta toiminimen, henkilöyhtiön ja osakeyhtiön kokonaisverotus on ollut vertailukelpoinen.

Tarkastellaan seuraavaksi opinnäytetyön tekijän laatimia esimerkkilaskelmia, joissa osakeyhtiössä tilikauden tuloksesta nostetaan vain osa. Vertaillaan toiminimen ja osakeyhtiön kokonaisverotusta samoilla tiedoilla. Valtion tuloverot on laskettu vuoden 2020 tuloveroasteikon mukaan. Kunnallisveroksi on oletettu 20 % ja kirkollisveroksi 1,5 %. Selkeyden vuoksi laskelmissa ei ole huomioitu ansiotuloista tehtäviä vähennyksiä. Tarkoitus on havainnollistaa etenkin osakeyhtiön kokonaisverotusta. Tarkastellaan ensin, miten verotus toteutuu toiminimessä.

TAULUKKO 3. Esimerkki toiminimen kokonaisverotuksesta

	Yrityksen tiedot:				
	Tilikauden tulos			100 000	
	Verotettava tulos			95 000	
	Nettovarallisuus			200 000	
	Tilikauden aikana maksetut palkat			180 000	
	Nettovarallisuus			200 000	
	+30% palkoista			54 000	
	Pääomatulon laskentaperuste:			254 000	
			20 %	10 %	0 %
Pääomatuloa			50 800	25 400	0
Pääomatulon vero:	30 %	9 000		7 620	
	34 %	7 072			
		16 072		7 620	
Loput ansiotuloa		44 200		69 600	95 000
Ansiotulon vero:					
Valtion tulovero	Alaraja	554		3 590	10 751
	Ylittävä osa	2 933		5 270	5 156
Kunnallisvero	20 %	8 840		13 920	19 000
Kirkollisvero	1,5 %	663		1 044	1 425
Ansiotulojen vero yhteensä		12 990		23 824	36 333
Kaikki verot yhteensä		29 062		31 444	36 333
Kokonaisveroprosentti		29,1 %		31,4 %	36,3 %

Toiminimessä (taulukko 3) saadaan tilikauden tuloksesta tehdä yrittäjävähennys 5 %, jonka jälkeen verotettavaksi tulokseksi jää 95 000 €. Toiminimessä on mahdollisuus valita, halutaanko pääomatuloksi 20 %, 10 % vai 0 % pääomatulon laskentaperusteesta. Tässä esimerkissä oletus eli 20 % johtaa alhaisimpaan verosteeseen. Henkilöyhtiössä valinnan mahdollisuutta ei olisi, mutta jakoon pääomatuloon ja ansiotuloon voitaisiin vaikuttaa palkanmaksulla yhtiömiehille. Tarkastellaan seuraavaksi, miten verotus toteutuisi osakeyhtiössä samoilla tiedoilla.

TAULUKKO 4. Esimerkki 1. osakeyhtiön ja osakkaan kokonaisverotuksesta

Yrityksen tiedot:					
Verotettava tulos		100 000			
Nettovarallisuus		200 000			
Ulkona olevia osakkeita on 100kpl, joista kaikki ovat yrittäjän omistuksessa. Yrittäjän rahan tarvetta lähdetään kattamaan ensin palkalla. Palkkaa maksetaan 25 000€, jonka jälkeen tulokseksi jää 75 000€. Lisäksi maksetaan kevyesti verotettava osinko.					
Osakkeen matemaattinen arvo		200 000	2000	/ kpl	
		100			
Koska yrittäjä omistaa itse kaikki yhtiön osakkeet, on hänen osakkeidensa matemaattinen arvo sama kuin yhtiön nettovarallisuus: $100 \times 2000 =$					
		200 000			
8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta		16 000			
Kevyesti verotettavan osingon enimmäismäärä on 16 000.					
Päätetään jakaa osinkoa 160 euroa per osake eli $160 \times 100 = 16 000$					
Yrittäjälle maksetusta osingosta 25% on hänelle pääomatuloa.					
Osingosta maksettava vero: $16 000 \times 25\% \times 30\%$		1 200			
Yhtiön yhteisövero 20% tilikauden tuloksesta		15 000			
Osinkoon kohdistuva yhteisövero ($16000/0,8 \times 0,2$)		4 000			
Palkasta maksettava vero:			Valtion tulovero		
Kunta 20 %	5 000		Alaraja	8	
Kirkko 1,5 %	375		Ylittävä osa	414	
				422	
Yrittäjän vero palkasta	5 797				
Yhtiön maksama vero:					
Osingosta maksettu vero	4 000				
Sotu palkasta (1,34%)	335				
Yrittäjän maksama vero:					
Osingosta	1 200		Yrittäjälle jää käteen		
Palkasta	5 797		Osingosta	14 800	
			Palkasta	19 203	
Verot yhteensä	11 332			32 278	
Kokonaisveroprosentti osakkaan tulonjaosta					
		25,2 %			

Osakeyhtiö ei saa tehdä yrittäjävähennystä, joten verotettava tulos on 100 000 €. Osakeyhtiössä maksettuja palkkoja ei lisätä nettovarallisuuteen. Laskelma osoittaa (taulukko 4), että tässä esimerkkitapauksessa osakeyhtiönä toimimalla yhtiön

ja osakkaan kokonaisveroprosentti jää alhaisemmaksi kuin toiminimen. Kokonaisveroprosentti jää alhaiseksi, koska rahan tarve on maltillinen suhteutettuna tilikauden tulokseen. Kun nostetaan vain pieni palkka ja kevyesti verotettava osinko, päästään alhaisimpaan kokonaisveroasteeseen. Osakeyhtiön kokonaisveroprosentti on laskettu vain siitä, mitä yrittäjä on nostanut käyttöönsä. Kokonaisveroa laskiessa tulee huomioita, että ennen kuin osinko on jaettu yrittäjälle, on yhtiö maksanut osingosta jo veroa 20 %. Yrittäjälle maksettu palkka on ollut yhtiölle vähennyskelpoinen kulu. Tarkastellaan seuraavaksi, mitä kokonaisveroprosentille tapahtuu suuremmalla yrittäjän rahan tarpeella.

TAULUKKO 5. Esimerkki 2. osakeyhtiön ja osakkaan kokonaisverotuksesta

Maksetaan palkkaa 50 000€ ja nostetaan edelleen kevyesti verotettava osinko.					
Nyt tilikauden tulokseksi jää 50 000€.					
Yhtiön yhteisövero 20% tilikauden tuloksesta			10 000		
Palkasta maksettava vero:			Valtion tulovero		
Kunta	20 %	10 000	Alaraja	3 590	
Kirkko	1,5 %	750	Ylittävä osa	1 105	
				4 695	
Yrittäjän vero palkasta		15 445			
Yhtiön maksama vero:					
Osingosta maksettu vero		4 000			
Sotu palkasta (1,34%)		670			
Yrittäjän maksama vero:				Yrittäjälle jää käteen	
Osingosta		1 200		Osingosta	14 800
Palkasta		15 445		Palkasta	34 555
Verot yhteensä		21 315			49 355
Kokonaisveroprosentti osakkaan tulonjaosta			30,5 %		

Suuremmalla rahan tarpeella kokonaisveroprosentti kasvaa isommaksi kuin toiminimessä (taulukko 5). Vertailuissa on huomioitava, että toiminimiyrittäjä on maksanut verot nyt koko 95 000 € tuloksesta ja voi nostaa varoja verottomina yksityisottoina. Osakeyhtiössä yrittäjä sen sijaan on maksanut verot vasta osasta 100 000 € tuloksesta. Kokonaisverotusta ei näin ollen voida vertailla vain yhden tilikauden perusteella. Kun lasketaan yritysmuodon muutoksen kannattavuutta verotuksen kannalta, on veroaste laskettava usean vuoden ajalta.

Toiminimen ja henkilöyhtiön veroaste on noin 26 % – 45 %. Matalaan veroasteeseen päästään, jos saadaan jaettua verotettava tulos niin, että yrittäjälle tulee pieni ansiotulo ja loput tulosta pääomatuloksi. Osakeyhtiönä toimimalla yhtiön ja osakkaan kokonaisveroaste on noin 22 % – 45 % ja alimpaan veroasteeseen päästään nostamalla vain kevyesti verotettava osinko ja pieni palkka. Matalimpaan veroasteeseen pääsy on hankalampaa osakeyhtiössä kuin toiminimessä ja henkilöyhtiössä. Veroaste nousee nopeasti, jos rahan tarve onkin suurempi. (Lindström 2020.)

4.6 Yritystoiminnan tulevaisuus

Kun harkitaan yritysmuodon muuttamista osakeyhtiöksi, on tärkeää pystyä arvioimaan yritystoiminnan tulevaisuutta. VTP:n lakimies Joni Lindström (2020) arvioi, että liiketoiminnan tulisi jatkua vähintään seuraavat kymmenen vuotta, jotta muutos osakeyhtiöksi olisi kannattavaa. Osakeyhtiö on pitkän tähtäimen yhtiömuoto eikä muutos ehkä kannata, jos tulevaisuudesta on epävarma. Jos suunnitelmassa on yrittäjän urasta luopuminen tai eläkkeelle jääminen lähivuosina, ei yritysmuotoa kannata vaihtaa.

Kuten jo aikaisemmin todettiin, muutos osakeyhtiöksi voi olla tarpeen yrityksen omistuspohjan muuttuessa. Muutos omistuspohjassa voi tarkoittaa myös omistuspohjan pienenemistä. Henkilöyhtiössä täytyy olla vähintään kaksi yhtiömiestä, tai yhtiö purkautuu (AKYL 389/1988). Jos toinen yhtiömiestä haluaa jäädä pois yrityksestä tai esimerkiksi menehtyy, voi muutos osakeyhtiöksi olla vaihtoehto.

Yritysmuodon muutoksen kannattavuutta punnittaessa on tarkasteltava asiaa pitkällä tähtäimellä. Tulevaisuuden ennakkointiin liittyy myös aikanaan tapahtuva yritystoiminnasta luopuminen. Yritystoiminnan lopettaminen, yrityksen myyminen ja mahdollinen sukupolvenvaihdos tapahtuvat eri tavalla toiminimessä, henkilöyhtiöissä ja osakeyhtiössä. Keskeinen ero on toiminimen ja yhtiömuotoisten yritysten välillä.

Toiminimi on käytännössä yrittäjä itse, jonka vuoksi toiminimeä ei voi myydä. Lopetustilanteessa myytävää on toiminimen omaisuus, joka verotetaan viimeisen

tilikauden tuloksena. (Rekola-Nieminen 2019.) Myynti tulkitaan toiminimen omaksi liiketoimeksi, jolla elinkeinonharjoittaja myy tuotannon tekijänsä ostajalle. Luovutus verotetaan EVL:n mukaisesti, jolloin myynnin veroseuraamukset saattavat olla korkeat verrattuna henkilöyhtiöihin ja osakeyhtiöihin. (Alhola 2016b.)

Henkilöyhtiön myynti tarkoittaa sen osuuksien luovuttamista ja osakeyhtiön myynti sen osakkeiden luovuttamista. Molempien kohdalla myyntiin sovelletaan TVL:n luovutusvoittoverosäännöksiä. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamaa kannattaa soveltaa etenkin, kun luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään kymmenen vuoden ajan, sillä hankintameno-olettama on tällöin korkeampi. Henkilöyhtiössä ja osakeyhtiössä on lisäksi mahdollisuutena toteuttaa liiketoiminta- eli substanssikauppa, jolloin myydään yhtiön varallisuus ilman osakkeita tai osuuksia. (Alhola 2016b.)

Kun tarkastellaan yrityksen myymisen edullisuusjärjestystä, ovat yhtiömuotoiset yritykset toiminimeä verotuksellisesti edullisempia. Osakeyhtiö on vaihtoehtoista kaikkein edullisin, koska substanssikaupan verotus on edullisempaa osakeyhtiössä kuin henkilöyhtiössä. Toiminimi ei ole myytävissä kuten osakeyhtiön osakkeet tai henkilöyhtiön yhtiöosuudet. Toiminimen myyntiin ei sovelleta luovutusvoittoverotusta. Hankintameno-olettaman hyödyntäminen ei ole mahdollista kuten henkilöyhtiöissä ja osakeyhtiöissä. (Alhola 2016b.) Henkilöyhtiön muuttamisella osakeyhtiöksi ei saavuteta merkittävää etua yrityksen myynnin verotuksen kannalta. Toiminimen kohdalla sen sijaan, voi yrityksen myyntiä ennakoiden olla kannattavaa muuttaa toiminimi yhtiömuotoon.

Myyjälle on kannattavampaa myydä henkilöyhtiön yhtiöosuus tai osakeyhtiön osakkeet. Ostajalle edullisempaa on ostaa vain pelkkä yrityksen liiketoiminta, jolloin toiminnan vanhat vastuut jäävät myyjäyritykselle ja liiketoimintansa myyvä yhtiö jää vielä vanhoille osakkaille. Tässä tilanteessa myyvä osapuoli ei pääse koko yrityksestä eroon ja yhtiö tarvitsee vielä purkaa. Ostajan näkökulmasta henkilöyhtiön osuus vastuineen ei ole kovinkaan houkutteleva, jonka vuoksi voi olla kannattavaa vaihtaa yhtiömuoto ensin osakeyhtiöksi. (Lakari 2017.)

Tilanteessa, jossa yritystoiminnalle ei löydy jatkajaa, tai on saatu myytyä pelkkä yrityksen liiketoiminta, lopetetaan yritystoiminta purkamalla yhtiö. Osakeyhtiölaki

ja laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä sääntelevät yhtiöiden purkamisesta. Etenkin osakeyhtiön purkaminen on monivaiheinen prosessi. Toiminimen lopettaminen on huomattavasti vaivattomampaa kuin yhtiöiden. Toiminimen lopettaminen on yksinkertaisempaa, koska siinä yrityksen ja yrittäjän omaisuus ovat samaa varallisuuskokonaisuutta.

Osakeyhtiön purkautuessa yhtiön varat siirretään osakkaille ja purkautumisesta syntyvä voitto verotetaan osakkeenomistajien tulona luovutusvoittoverotuksen säännöksiin (Lakari 2017). Luovutuksesta saatu voitto lasketaan vähentämällä luovutushinnasta sen hankintameno. Hankintameno-olettama on 20 %, kun osakkeet on omistettu alle kymmenen vuotta ja 40 %, kun omistusaika on yli kymmenen vuotta. (TVL 1535/1992.) Yhtiön purkamisesta aiheutuvat verot ovat siis korkeammat, jos osakeyhtiö puretaan, ennen kun osakkeet ovat olleet yrittäjän omistuksessa yli kymmenen vuotta. Etenkin varakkaan yhtiön kohdalla isompi hankintameno-olettama voi pienentää osakkaalle kohdistuvia veroja huomattavasti. Kun lasketaan yritysmuodon muuttamisen kannattavuutta verotuksen kannalta, on huomioitava myös yhtiön purkamisesta tulevaisuudessa aiheutuvat verot. Yritysmuodon muutoksella saavutettu verohyöty voidaan käytännössä menettää, jos toiminta lopetetaan ennen kymmenen vuoden rajaa.

Sukupolvenvaihdokseen voidaan tapauksesta riippuen soveltaa erityisiä verohuojennussäännöksiä. Sukupolvenvaihdokseen liittyvä kauppa voi olla luovuttajalle täysin verovapaa, kun yrittäjä myy lähisukulaiselleen yhtiöosuutensa henkilöyhtiöstä tai vähintään 10 % osakeyhtiön osakkeista, jotka hän on omistanut vähintään 10 vuotta. Verohuojennus koskee vain henkilöyhtiöitä ja osakeyhtiöitä. (Alhola 2016b.) Jos toiminimiyrittäjällä on tulevaisuudessa aikomuksena sukupolvenvaihdos, voi tätä olla tärkeä ennakoida yritysmuodon muutoksella osakeyhtiöksi. (Alhola 2016b). Koska osakeyhtiön osakkeet on täytynyt omistaa vähintään 10 vuotta, jotta ne voi luovuttaa jatkajalle verovapaasti, täytyy toiminimiyrittäjän ennakoida sukupolvenvaihdosta yritysmuodon muutoksella jo hyvissä ajoin.

Toimintamuodon muuttaminen osakeyhtiöksi yrityksestä luopumisen ennakkoinnin kannalta ei ole kannattavaa kauppiasyrittäjille, sillä yritysmuodon muutoksella ei saavuteta hyötyä yrityksen myymisen näkökulmasta. Kun kauppiasyrittäjä lo-

pettaa liiketoimintansa, voi hän yritysmuodosta riippumatta myydä vain yrityksensä varallisuuden. Osakeyhtiö ei myynnin näkökulmasta ole siis kannattavin vaihtoehto. Ketju päättää kuka tulee jatkajaksi lopettaneen kauppiaan kauppaan. Toiminnan lopettamiseen liittyvä yhtiön purkaminen ja etenkin sen veroseuraukset on huomioitava, kun tehdään päätöstä yritystoiminnan jatkamisesta osakeyhtiönä. Toiminimi on paras yritysmuoto kauppiaalle, jolle yritystoiminnan lopettamisen helppous on tärkeää. Sukupolvenvaihdokset ovat kauppiasyrittäjillä harvinaisia, mutta mahdollisia.

5 OPAS

5.1 Oppaan suunnittelu ja toteutus

Oppaan kohderyhmä sen suunnitteluvaiheessa oli juuri omat asiakasvastuut saanut työuransa alussa oleva tilineuvoja. Kohderyhmä valikoitui sillä perusteella, että oppaan tekijä oli itsekin opinnäytetyötä aloittaessaan vasta hiljattain saanut omat asiakasvastuut. Idea oppaalle syntyikin osittain tekijän omasta tarpeesta perehtyä aiheeseen, kun yritysmuodon muutokset alkoivat tulla omilla asiakkailla ajankohtaiseksi. Oppaasta oli tarkoitus saada selkeästi kirjoitettu ja tiivis paketti. Opasta alettiin rakentaa lukijalle, jolla ei ole vielä juurikaan kokemusta kirjanpidon työtehtävistä eikä syvällistä osaamista yritysmuodoista ja niiden verotuksesta.

Pohjustuksena oppaan aiheelle koettiin tärkeäksi ensin avata lukijalle tilineuvojan ja talousasiantuntijan roolia asiakkaan yritysmuodon muuttamisessa. Opinnäytetyössä on laajasti käyty läpi eri yritysmuodot ja alkuperäisenä suunnitelmana oli sisällyttää oppaaseen tätä teoriaa pohjustuksena oppaan aiheelle. Nopeasti kuitenkin todettiin, että teoria on parempi jättää oppaasta pois tai vähintäänkin minimoida, jotta oppaasta ei tule liian pitkää. Tärkeä osuus oppaassa oli kertoa lukijalle, mitä asioita omissa asiakasyrityksissä tulisi seurata, miten ja kuinka usein. Oppaaseen haluttiin lisäksi saada selkeitä raja-arvoja, jotka jäisivät lukijalle mieleen. Raja-arvoja mietittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa. Opas tehtiin Power Point-ohjelmalla ja tallennettiin PDF-muotoon. Oppaasta tehtiin ensin alustava versio, jota hiottiin toimeksiantajan kanssa.

5.2 Oppaan rakenne ja sisältö

Opasta alettiin rakentaa kohderyhmänä etenkin juuri aloittanut tilineuvoja. Oppaan valmistuttua toimeksiantajan kanssa todettiin, että opas on käyttökelpoinen kokeneemmankin tilineuvojan käyttöön. Oppaan nimeksi tuli: Yritysmuodon muutoksen ennakointi – Tilineuvojan opas. Oppaasta tuli 14-sivuinen ja se rakentui sisällöltään seuraavanlaiseksi:

Sisällysluettelo:

1. Taustaa
2. Tampereen yksikön asiakasyritysten yritysmuotojakauma
3. Yritysmuodon muutos Oy:ksi – mikä muuttuu?
4. Syitä yritysmuodon muutokseen
5. Kriteerit kannattavalle yritysmuodon muutokselle
6. Mitä asioita seurata omissa asiakkaissa, miten ja kuinka usein?
7. Kokonaisverotusta havainnollistavat laskelmat
8. Tarkistuslista

Ensimmäiseksi on avattu lukijalle oppaan taustaa eli miksi opas on luotu, kenelle ja mikä oppaan tavoite on. Lisäksi on selvennetty lukijalle tilineuvojan ja talous- asiantuntijan rooli yritysmuodon muutoksessa. Oppaassa on taustatietona kuvattu myös VTP:n Tampereen yksikön yritysmuotojakaumaa ja avattu jakauman kehitystä. Yritysmuotojen teoria pyrittiin minimoimaan ja lopulta päädyttiin kokoaamaan yritysmuotojen olennaisimmat eroavaisuudet yksinkertaiseen taulukkoon (Taulukko 6) ja listaamaan tärkeimmät asiat, jotka muuttuvat yritysmuodon vaihtuessa. Oppaassa on mainittu missä opinnäytetyö on luettavissa ja kerrottu, että sitä voi hyödyntää halutessaan oppaan tukena.

TAULUKKO 6. Yritysmuotojen keskeiset erot

	TOIMINIMI	HENKILÖYHTIÖ	OSAKEYHTIÖ
Sopii yhden henkilön yritykseksi	X		X
Vähäinen hallinnoimisen tarve	X	X	
Yrittäjällä velkavastuu henk.koht. omaisuudellaan	X	X	
Erillinen oikeushenkilö		X	X
Itsenäinen verovelvollinen			X
Mahdollisuus jakaa verotettava tulo puolison kanssa	X		
Yksityisötot mahdollisia	X	X	
Mahdollisuus palkanmaksuun ja luontoisetuihin		X	X
Yrittäjävähennys 5%	X	X	
Toimintavaraus mahdollinen	X	X	
Palkoista 30% lasketaan mukaan nettovarallisuuteen	X	X	
Po-osuuden laskennan jousto, 20% / 10% / 0 %	X		
Yrittäjän ja yrityksen väliset oikeustoimet mahdollisia		X	X
Tilintarkastettava		X	X
Tilinpäätöstiedot ovat julkisia			X
Tilikauden tappion voi vähentää henk.koht. verotuksessa	X		

Seuraavaksi oppaassa on avattu syitä kauppiasyrittäjän toimintamuodon muutokselle. Tärkeimpänä on nostettu esille verotukselliset syyt. Lisäksi on mainittu riskit ja velkavastuu, sijoitustoiminta, yrityksen ja yrittäjän välisten sopimusten mahdollisuus, sekä mahdollisuus tuoda puoliso yhtiökumppaniksi yritysmuodon muutoksen kautta. Syiden jälkeen on listattu kriteerit, joiden tulee asiakasyrityksen kohdalla toteutua, jotta yritysmuodon muutosta voi olla kannattavaa lähteä toteuttamaan. Kriteereiksi määriteltiin muun muassa riittävä tulostasoa, varojen nostotarve suhteessa tulostasoon, sekä yritystoiminnan kesto.

Seuraavaksi on kerrottu miten, mitä raportteja hyödyntäen ja kuinka usein kriteereiden täyttymistä tulisi omien asiakasyritysten kohdalla seurata. Varaston kirjaaminen vaikuttaa aina tilikauden lopulliseen tulokseen, jonka vuoksi varaston vaikutuksen ennakkoinnin tärkeys on tuotu oppaassa esille. Varaston seurannassa ei kuitenkaan ole menty yksityiskohtiin, jotta oppaasta ei tule liian pitkä. Varaston seurannasta ja tulkitsemisesta saisi erillisen oppaan. Etenkin uusi asiakas kehoitetaan oppaassa ottamaan erityistarkkailuun. Uuden kauppapaikan haltuun ottaminen tai isompaan kauppapaikkaan siirtyminen on nostettu esille tärkeänä merkinä miettiä yritysmuodon muutoksen tarpeellisuutta.

Opinnäytetyössä esitetyt kokonaisverotusta havainnollistavat laskelmat sisällytettiin myös oppaaseen ja niitä on avattu lukijalle. Oppaan viimeiselle sivulle on koottu lyhyt tarkistuslista, johon on listattu tärkeimmät merkit asiakasyrityksessä, joihin tulisi reagoida. Tarkistuslistassa on asetettu konkreettisia raja-arvoja esimerkiksi tulostasolle ja yrittäjän rahan tarpeelle. Raja-arvojen ylittyminen tulisi olla signaali tilineuvojalle ottaa yhteys talousasiantuntijaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoitus oli luoda yritysmuodon muutoksen kannattavuutta käsittelevä opas tilineuvojen hyödynnettäväksi. Opinnäytetyön aiheen syntyessä olin itse juuri saanut omat asiakasvastuut, enkä tiennyt mitä kaikkia asioita omissa asiakkaissani tulisi seurata yritysmuodon muutosta silmällä pitäen. En ollut varma, miten seurantaa tulisi tehdä ja kuinka usein. Opinnäytetyön pohjalta luotu opas tulee mielestäni tarpeeseen etenkin uusille tilineuvojille.

Työn aiheen hahmotteluvaiheessa, alkuperäinen ajatus oli tarkastella yritysmuodon muutosta osakeyhtiöksi vain toiminimen kannalta. Kun aiheen ympärille syntyi idea oppaasta, oli opinnäytetyö laajennettava koskemaan myös henkilöyhtiöitä. Osa VTP:n Tampereen yksikön asiakkaista toimii henkilöyhtiöinä, eikä opas olisi ollut käyttökelpoinen, jos se olisi koskenut vain yritysmuodon muutoksen kannattavuutta toiminimestä osakeyhtiöksi. Kun opinnäytetyössä piti käsitellä myös henkilöyhtiöitä, laajeni raportin teoriaosuus merkittävästi. Työstä rajattiin pois, miten toimintamuodon muuttaminen käytännössä toteutetaan ja oppaassa keskityttiin tilineuvojan näkökulmaan. Teoriaosuudessa on pyritty käyttämään mahdollisimman luotettavia ja tuoreita lähteitä. Verotukseen liittyvään lainsäädäntöön on tehty muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana, jonka takia oli tärkeää varmistaa, että teoriaosuus perustuu ajantasaiseen tietoon.

Toiminimi ja henkilöyhtiö ovat velkavastuun ja verotuksen osalta hyvin samanlaisia. Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi tuo kuitenkin enemmän muutoksia kuin henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi. Toiminimi on käytännössä yrittäjä itse, kun taas henkilöyhtiö ja osakeyhtiö ovat omistajistaan erillisiä yhtiöitä ja itsenäisiä oikeushenkilöitä. Muuttamalla toiminimi yhtiöksi, voidaan erottaa yrittäjä ja yritys toisistaan. Toiminimen muutoksella osakeyhtiöksi voidaan saavuttaa jonkin verran enemmän hyötyä kuin henkilöyhtiön muutoksella – esimerkkinä mahdollisuus palkanmaksuun ja luontoisetujen hyödyntämiseen.

Toimintamuodon muutoksella voidaan saavuttaa huomattavia etuja. Tätä vastaan yrittäjän täytyy olla valmis työläämpään hallintoon ja rajoitetumpaan varojen

nostoon. Painavin syy yritysmuodon muutokselle on sillä saavutettava verotuksellinen etu. Toiminimi ja henkilöyhtiö ovat usein osakeyhtiötä verotuksellisesti edullisempia, kun yrityksen tulostaso ja nettovarallisuus ovat kohtuullisia. Kun tulostaso ja nettovarallisuus alkavat olla hyvällä tasolla, on tarpeellista selvittää laskelmilla yritysmuodon muuttamisen kannattavuus. On yritys- ja toimialakohtaista, millainen tulostaso on riittävän hyvä. Kauppiasyrittäjillä tulostason tulisi olla yli 80 000 € per yrittäjä. Jos laskelmilla todetaan, että toimiminen osakeyhtiönä johtaa alhaisempaan kokonaisveroasteeseen kuin nykyinen yritysmuoto, tulisi yritysmuodon muutosta harkita. Osakeyhtiöstä on kuitenkin mahdollisuus hyötyä verotuksellisesti ainoastaan, kun yrittäjän rahan tarve pysyy kohtuullisena suhteessa tulostasoon. Yritysmuodon muutosta harkittaessa on lisäksi pystyttävä arvioimaan yritystoiminnan kestoa. Muutoksella saavutetut verohyödyt voidaan menettää, jos yhtiö puretaan ennen, kun osakeyhtiönä on toimittu kymmenen vuotta.

Yritysmuodon muutoksella voidaan pyrkiä pienentämään yritystoiminnan riskejä. Osakeyhtiön keskeinen etu toiminimeen ja henkilöyhtiöön verrattuna on velkavastuun pieneneminen. Työn edetessä kuitenkin todettiin, ettei velkavastuu pienene ihan niin paljon kuin voisi ensin ymmärtää. Yrittäjän vastuu ei käytännössä rajoitu vain sijoitettuun pääomaan. Yritystoimintaa varten otetuille lainoille vaaditaan usein henkilötakaus. Lisäksi on huomioitava yhtiön johtoa koskeva osakeyhtiölain huolellisuusvelvoite. Yritysmuodon muutoksen syinä voivat olla myös omistuspohjan laajentaminen ja yritystoiminnan lopettamisen tai myynnin ennakointi. Näiden ei kuitenkaan voida sanoa olevan merkittäviä syitä kauppiasyrittäjien toimintamuodon muutokseen. Yritysmuodon muutosta osakeyhtiöksi tulee harkita tarkkaan, sillä käytännössä päätös on lopullinen.

Opinnäytetyön edetessä ilmeni, että yritysmuodon muuttamisen kannattavuus on etenkin verotuksen näkökulmasta hyvin tapauskohtaista. Yrityksen nettovarallisuus, tulostaso ja yrittäjän rahan tarve, vaikuttavat jokainen osaltaan kokonaisveroasteeseen. Yhden muuttuessa, muuttuu koko kokonaisuus. Tapauskohtaisuus teki oppaan tekemisestä haastavaa. Haasteista huolimatta oppaasta tuli selkeä kokonaisuus ja sai toimeksiantajalta positiivisen vastaanoton. Oppaaseen saatiin koottua myös joitakin raja-arvoja seurantaa helpottamaan. Oppaan tavoitteena on varmistaa, että tilineuvoja kykenee tunnistamaan asiakkaissaan kan-

nattavan yritysmuodon muutoksen merkit, jotta toimintamuodon muutosta osataan ennakoida hyvissä ajoin. Opasta ei ole vielä opinnäytetyön valmistuessa otettu käyttöön, joten tavoitteen onnistumista tältä osin ei voida vielä arvioida.

Vaikka oppaasta tehtiin mahdollisimman selkeä, voi vastuu yritysmuodon muutoksen ennakkoinnista tuntua etenkin uudelle tilineuvojalle vaikealta kaiken muun perehtymisen ohella. Oppaassa ei ole käsitelty, miten yritysmuodon muutos käytännössä toteutetaan. Vaikka toteutus ei varsinaisesti ole tilineuvojan vastuulla, on tilineuvoja silti prosessissa mukana. Jotta oppaan sisältö avautuisi lukijalle paremmin, olisi tarpeen avata myös muutoksen toteutusta. Tästä syystä päätin ehdottaa toimeksiantajalle talousasiantuntijan pitämää koulutusta aiheesta. Koulutuksessa voitaisiin käydä läpi sekä yritysmuodon muutoksen kannattavuutta että käytännön puolta asiasta. Opinnäytetyön pohjalta luotu opas voitaisiin lanseerata käyttöön koulutuksen yhteydessä. Opasta voidaan käyttöön ottamisen jälkeen vielä päivittää saadun palautteen perusteella. Hyviä ideoita nousee varmasti esille liittyen etenkin siihen, miten oppaassa mainittuja asioita olisi konkreettisesti helpointa ja tehokkainta seurata omissa asiakasyrityksissä.

LÄHTEET

AKYL 29.4.1988/389. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä.

Alhola, K. 2016a. Eri yritysmuotojen verotuksellinen edullisuus, osa 2. Tilisanomat. Luettu 10.8.2020.

<https://tilisanomat.fi/verotus/eri-yritysmuotojen-verotuksellinen-edullisuus-osa-2>

Alhola, K. 2016b. Eri yritysmuotojen verotuksellinen edullisuus pidemmällä aikavälillä. Tilisanomat. Luettu 10.10.2020.

<https://tilisanomat.fi/verotus/eri-yritysmuotojen-verotuksellinen-edullisuus-pidemmalla-aikavalilla>

Alhola, K. 2018. Palkkaa vai osinkoa - Tehoa osakeyhtiön ja yrittäjän verosuunnitteluun! Eduhouse. Katsottu 1.9.2020.

<https://app.eduhouse.fi/palvelu/fi-talous/koulutukset/palkkaa-vai-osinkoa-tehoa-osakeyhtion-ja-yrittajan-verosuunnitteluun>

Alhola, K. 2019a. Henkilöyhtiöiden kirjanpito ja tilinpäätös - 2. Henkilöyhtiön oma pääoma. Eduhouse. Katsottu 4.3.2020.

<https://app.eduhouse.fi/palvelu/fi-talous/koulutuskokonaisuudet/henkiloyhtioiden-kirjanpito-ja-tilinpaatos/henkiloyhtioiden-kirjanpito-ja-tilinpaatos-2-henkiloyhtion-oma-paaoma>

Alhola, K. 2019b. Henkilöyhtiöiden kirjanpito ja tilinpäätös - 3. Henkilöyhtiön tilinpäätöksen erityispiirteet. Eduhouse. Katsottu 4.3.2020.

<https://app.eduhouse.fi/palvelu/fi-talous/koulutuskokonaisuudet/henkiloyhtioiden-kirjanpito-ja-tilinpaatos/henkiloyhtioiden-kirjanpito-ja-tilinpaatos-3-henkiloyhtion-tilinpaatoksen-erityispiirteet>

Alhola, K. 2020. Eri yritysmuotojen verotuksellinen ja hallinnollinen vertailu - 3. Verotuksellinen edullisuusvertailu. Eduhouse. Katsottu 20.8.2020.

<https://app.eduhouse.fi/palvelu/fi-talous/koulutukset/eri-yritysmuotojen-verotuksellinen-ja-hallinnollinen-vertailu-3-verotuksellinen-edullisuusvertailu>

ArvL 22.12.2005/1142. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa.

EVL 24.6.1968/360. Laki elinkeinotulon verottamisesta.

Henkilöyhtiö ja velkavastuu. n.d. Minilex. Luettu 1.3.2020.

<https://www.minilex.fi/a/henkil%C3%B6yhti%C3%B6-ja-velkavastuu>

Immonen, R. 2018. Yritysjärjestelyt. 7. painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2017. Juridiikan perusteet. 5.–6. painos. Sanoma Pro Oy.

KPL 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2014. Pk-yrityksen verosuunnittelu. 2. painos. Alma Talent Oy.

Lakari, T. 2017. Myy yritys hallitusti. Taloustaito. Luettu 5.10.2020.
<https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/myy-yritys-hallitusti/#074ebc16>

Lindström, J. 2020. 9. Verosuunnittelu. Julkaisematon. VTP Oy intranet.

Mäkinen, L. 2014. Yrittäjän ja kirjanpitäjän vero-opas. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Ojala, I. 2017a. Verokoulu, osa 4: Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus. Tilisanomat. Luettu 5.2.2020.
https://tilisanomat.fi/koulut/verokoulu_2017/verokoulu-osa-4-avoimen-yhtion-ja-kommandiittiyhtion-verotus

Ojala, I. 2017b. Verokoulu osa 5: Osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan verotus. Tilisanomat. Luettu 5.2.2020.
https://tilisanomat.fi/koulut/verokoulu_2017/verokoulu-osa-5-osakeyhtion-ja-sen-osakkeenomistajan-verotus

Osakeyhtiön hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vastuu. n.d. Minilex. Luettu 17.5.2020.
<https://www.minilex.fi/a/osakeyhti%C3%B6n-hallituksen-j%C3%A4senen-ja-toimitusjohtajan-vastuu>

Ossa, J. 2020. Yritystoiminnan verotus. 3. painos. Helsingin Kamari Oy.

OYL 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.

PRH. 2019a. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiösopimuksen muutos. Patentti- ja rekisterihallitus. Luettu 25.8.2020.
https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/avoinyhtiojaky/muutosilmoitus/yhtiosopimuksen_muutos.html

PRH. 2019b. Osakeyhtiö, asunto-osakeyhtiö ja keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö: Vaatimus osakepääomasta poistuu 1.7.2019. Patentti- ja rekisterihallitus. Luettu 19.1.2020.
https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/osakeyhtion_asunto-osakeyhtion_ja_keskinaisen_kiinteistoosakeyhtion_osakepaaomavaatimus_poistuu_1.7.2019.html

PRH. 2020a. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen. Patentti- ja rekisterihallitus. Luettu 25.8.2020.
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/yhtiojarjestys.html>

PRH. 2020b. Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Patentti- ja rekisterihallitus. Luettu 18.10.2020.
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

PT Tampere asiakasluettelo 1.10.2015 alkaen. Julkaisematon. VTP Oy intranet.

PT Tampere asiakasluettelo 1.9.2020 alkaen. Julkaisematon. VTP Oy intranet.

Rekola-Nieminen, L. 2019. Toiminimen ABC. Tilisanomat. Luettu 4.2.2020.
<https://tilisanomat.fi/yhtiomuodot/toiminimen-abc>

Suomen Yrittäjät. 2019. Osakeyhtiö. Luettu 22.2.2020.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/osakeyhtio-317935#quickset-valilehti=1>

Taloushallintoliitto. n.d. Tilinpäätöksen julkisuus. Luettu 2.7.2020.
<https://taloushallintoliitto.fi/tilinpaatoksen-julkisuus>

Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141.

Tomperi, S. 2017. Kehittyvä kirjanpitoaito. 16. painos. Edita Publishing Oy.

Tomperi, S. 2019. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 30. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Tomperi, S. & Keskinen, V. 2020. Kirjanpidon erityiskysymyksiä. 10. painos. Edita Publishing Oy.

TVL 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.

Vanhala, A. 2020. Osakeyhtiön johdon vastuut ja velvoitteet. Osa 4. Milloin osakeyhtiön johto on vahingonkorvausvelvollinen? Eduhouse. Katsottu 11.8.2020.
<https://app.eduhouse.fi/palvelu/fi-talous/koulutukset/johdon-vastuut-ja-velvoitteet-4-milloin-osakeyhtion-johto-on-vahingonkorvausvelvollinen-tekemisista-tekematta-jattamisista>

Verohallinto. 2011. Tavarain tai palvelun ottaminen omaan käyttöön. Luettu 15.2.2020.
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/tavarain-tai-palvelun-ottaminen-omaan-ka/>

Verohallinto. 2016. Avioliitto – Avioero. Luettu 4.9.2020.
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/omat-tiedot/avio-liitto_avioero/

Verohallinto. 2017. Osinkotulojen verotus. Luettu 2.3.2020.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/>

Verohallinto. 2018. Yrittäjävähennys elinkeinoyhtymän osakkaan verotuksessa.
Luettu 15.8.2020.
<https://www.vero.fi/yrietykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/avoin-yhtio-ja-kommandiittiyhtio/yritt%C3%A4j%C3%A4v%C3%A4hennys/>

Verohallinto. 2019a. Valtion tuloveroasteikko 2020. Luettu 8.3.2020.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48846/valtion-tuloveroasteikko-2020/>

Verohallinto. 2019b. Yhteisöjen tulolähdejako poistuu verovuodesta 2020 alkaen. Luettu 20.2.2020.

<https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2019/yhteis%C3%B6jen-tulol%C3%A4hdejako-poistuu-verovuodesta-2020-alkaen/>

Verohallinto. 2020a. Miten yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus laskeaan? Luettu 11.5.2020.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/nettovarallisuus/miten-nettovarallisuus-laskeaan/>

Verohallinto. 2020b. Tappiot – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Luettu 1.8.2020.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/tappiot/>

Verohallinto. 2020c. Toimintavaraus – yksityinen elinkeinonharjoittaja. Luettu 9.5.2020.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/toimintavaraus/>

Verohallinto. 2020d. Vapaan oman pääoman rahaston varojen jako verotuksessa. Luettu 19.4.2020.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60520/vapaan-oman-p%C3%A4%C3%A4oman-rahaston-varojen-jako-verotuksessa2/>

Verohallinto. 2020e. Yrittäjävähennys – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Luettu 4.9.2020.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/yrity%C3%A4j%C3%A4v%C3%A4hennys/>

Verohallinto. 2020f. Yritysmuodon muutos. Luettu 18.10.2020.

https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/perustaminen-ja-muutokset/muutokset_toiminnassa/yritysmuodon-muutos/

Veronmaksajat. 2019. Yrityksen ja sen omistajan verot. Luettu 3.4.2020.

<https://www.veronmaksajat.fi/Veroarkistot/Yrityksen-verotietopaketti/Yrityksen-ja-sen-omistajan-verot/#743a2ce3>

Vilkkumaa, M. 2014. Yrityksen osinko-opas. Milloin, miten ja kuinka paljon voin osakeyhtiön varoja jakaa? Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Villa, S. & Ossa, J. 2017. Henkilöyhtiöt ja verotus. Alma Talent Oy.

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5. painos. Alma Talent Oy.

Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy. 2016a. K-ryhmän tilitoimisto. Luettu 20.8.2020.

<https://www.vahittaiskaupantilipalvelu.fi/>

Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy. 2016b. Palvelut ja tuotteet. Luettu 20.8.2020.

<https://www.vahittaiskaupantilipalvelu.fi/vtp-palvelun-tarjoajana/palvelut-ja-tuotteet>

Walden, R. & Leppiniemi, J. 2020. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 13. painos. Alma Talent Oy.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja velkavastuu. n.d. Minilex. Luettu 1.3.2020.

<https://www.minilex.fi/a/yksityinen-elinkeinonharjoittaja-ja-velkavastuu>